

Leasing u poduzeću "Castrum Pula 97" d.o.o.

Počeko Kranjec, Cinzia

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:152370>

Rights / Prava: [In copyright](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2021-10-19**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

CINZIA POČEKO KRANJEC

**LEASING U PODUZEĆU CASTRUM PULA 97
d.o.o.**

Završni rad

Pula, 2016.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

CINZIA POČEKO KRANJEC

**LEASING U PODUZEĆU CASTRUM PULA 97
d.o.o.**

Završni rad

JMBAG: 795-E, izvanredna studentica

**Studijski smjer: Poslovna ekonomija/Financije, računovodstvo i
revizija**

Predmet: Marketing

Znanstveno područje: Poslovna ekonomija

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Marketing

Mentor / Mentorica: izv.prof.dr.sc. Ariana Nefat

Pula, rujan 2016.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani _____, kandidat za prvostupnika ekonomije/poslovne ekonomije, smjera _____ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja
Dobriole
u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom

koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobriole u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD	POGREŠKA! KNJIŽNA OZNAKA NIJE DEFINIRANA.
2. DEFINICIJA LEASINGA	POGREŠKA! KNJIŽNA OZNAKA NIJE DEFINIRANA.
2.1 Pojam leasinga	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.
2.2 Nastanak i razvoja leasinga kroz povijest	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.
2.3 Zakonska regulativa leasinga u Republici Hrvatskoj	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.
3. PODJELE LEASING POSLOVA	POGREŠKA! KNJIŽNA OZNAKA NIJE DEFINIRANA.
3.1. Financijski leasing	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.
3.2 Operativni leasing	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.
4. RAČUNOVODSTVENI TRETMAN LEASINGA	POGREŠKA! KNJIŽNA OZNAKA NIJE DEFINIRANA.
4.1 Računovodstvo financijskog leasinga	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.
4.2 Računovodstvo operativnog leasinga	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.5
5. POREZNI ASPEKT LEASINGA	POGREŠKA! KNJIŽNA OZNAKA NIJE DEFINIRANA.
5.1. Porezni aspekti financijskog leasinga kod najmoprimca s motrišta Zakona o porezu na dobit	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.
5.2. Porezni aspekti financijskog leasinga kod najmoprimca s motrišta Zakona o PDV-u	29
5.3. Porezni aspekti financijskog leasinga kod najmodavca	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.
5.4. Porezni aspekti operativnog leasinga kod najmoprimca	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.
5.5. Porezni aspekti operativnog leasinga kod najmodavca	42
6. LEASING I FINANCIJSKA KRIZA	POGREŠKA! KNJIŽNA OZNAKA NIJE DEFINIRANA.
7. ZAKLJUČAK	POGREŠKA! KNJIŽNA OZNAKA NIJE DEFINIRANA.

1. UVOD

U uvjetima dinamične poslovne okoline, snažno obilježene nedavnom ekonomskom i financijskom krizom, leasing je sve popularnija metoda financiranja nabave pokretne i nepokretne imovine. Riječ je o posebnoj metodi nabave nekog investicijskog dobra u kojoj davatelj leasinga daje u najam (leasing) određenu imovinu korisniku leasinga, a korisnik leasinga mu se ugovorom obvezuje za to plaćati određenu naknadu kroz cijelo vrijeme trajanja ugovora o leasingu. Leasingom se najčešće financira nabava osobnih i komercijalnih vozila, opreme, strojeva, plovila, a u posljednje vrijeme i nekretnina.

Prilikom izrade ovog rada i pri korištenju potrebnih materijala primijenjene su znanstvene metode kompilacije, distinkcije, deskripcije i eksplanacije.

Rad je, osim uvodnog i zaključnog, podijeljen na pet dijelova. U prvom će dijelu biti riječi o samoj definiciji leasinga, odnosno pojmu, kako je kroz povijest došlo do nastanka leasinga te o Zakonskoj regulativi kojom je on uređen u Republici Hrvatskoj.

U drugom će dijelu biti riječi o podjeli leasing poslova i to prvenstveno na financijski i operativni leasing. Potom će se u trećem dijelu razraditi računovodstveni tretman leasinga, kako financijskog tako i operativnog.

U četvrtom će se djelu razraditi porezni aspekt leasinga i to i financijskog i operativnog kako kroz Zakon o porezu na dobit, tako i kroz zakon o porezu na dodanu vrijednost. U ovom su poglavlju dani i primjeri vođenja knjiga s računovodstvenim i poreznim stavkama kako najmodavca, tako i najmoprimca.

U posljednjem će se poglavlju dati osvrt na utjecaj posljednje globalne gospodarske krize na tržište leasinga.

Cilj rada bio je prikazati kakvu funkciju u suvremenim okolnostima na tržištu ima sustav leasinga.

2. DEFINICIJA LEASINGA

U ovom će se poglavlju govoriti o definiciji leasinga, odnosno o samom pojmu te razvoju leasinga.

2.1. Pojam leasinga

Pojam „leasing“ potječe od engleske riječi „lease“ i u hrvatskom se jeziku prevodi kao „najam“ ili „zakup“. Prema skupini autora¹ razlika je u tome što je najam dvostrani odnos najmodavatelja i najmoprimatelja, dok je osnovna značajka leasinga da je on trostrani odnos u kojem sudjeluju proizvođač opreme ili dobavljač, korisnik (primatelj) leasinga te davatelj leasinga (leasing društvo). Premda se leasing u Hrvatskoj najčešće prevodi riječju najam, u svakodnevnoj komunikaciji se i nadalje koristi izraz leasing².

Leasing je specifičan posao koji ovisno o odredbama u ugovoru može poprimiti obilježja najma (operativni leasing) ili pak kupoprodaje (financijski leasing). Upravo stoga uporaba termina „leasing“ umjesto termina „najam“ (engleski to lease - uzeti/dati u najam) upozorava na činjenicu da nije riječ o klasičnom najmu nego o poslu koji može poprimiti i značaj kupoprodaje.

Posao leasinga je u Republici Hrvatskoj uređen Zakonom o leasingu³. Tako prema članku 4. stavak 1. spomenutog Zakona posao leasinga je pravni posao u kojem davatelj leasinga pribavlja objekt leasinga na način da od dobavljača objekta leasinga kupnjom stekne pravo vlasništva na objektu leasinga te primatelju leasinga odobrava korištenje tog objekta leasinga kroz određeno vrijeme, a primatelj leasinga se obvezuje za to plaćati naknadu. „U ekonomsko-financijskom smislu leasing predstavlja poslove financiranja nabave pokretnih i nepokretnih dobara trajne uporabne vrijednosti, u prvom redu mobilne investicijske opreme, i to ne kupnjom radi vlasništva nego radi iznajmljivanja i ostvarivanja prihoda putem zakupnine. Pravni smisao leasinga podrazumijeva metodu financiranja nabave pokretnih i nepokretnih investicijskih dobara koja se, na temelju posebno izrađenog ugovora, daju na

¹ D. Urukaločić, D. Briški, D. Terek, M. Cutvarić, Leasing, Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2003.

² I. Braovac, M. Jurić, Leasing u teoriji i praksi, Zagreb, Poslovni zbornik, 2009., str. 19.

³ Zakon o leasingu, Narodne novine br. 141/13

korištenje primatelju leasinga, uz određenu naknadu i na ugovorom određeno vrijeme, tako da se ta dobra mogu s tim jednim primateljem amortizirati u periodu dužem od trajanja ugovora o leasingu.“⁴

Leasing je takav ugovorni odnos koji omogućava Korisniku leasinga korištenje nekog dobra (predmeta leasinga) koji se nalazi u vlasništvu Davatelja leasinga u zamjenu za ugovorena periodična plaćanja. Korisnik sam bira Predmet leasinga kod Dobavljača i dogovara sa njim sve elemente kupnje. Davatelj leasinga nema nikakvu odgovornost za funkcionalnost predmeta leasinga. Po isteku ugovorenog roka leasinga, korisnik predmeta leasinga može:

- vratiti predmet leasinga
- kupiti ga uz isplatu umanjene cijene (diskontna cijena)
- produžiti ugovor o leasingu uz umanjeni iznos naknade
- skratiti ugovor o leasingu uz uvećani iznos naknade.

Leasing svoj temelj postavlja na razdvajanju vlasništva od korištenja sredstava i profite koji iz toga proizlaze. Leasing je kao financijski proizvod supstitut kreditu. Osnovna ideja leasinga je ta da se upotrebom predmeta leasinga generira tijekom gotovine koji je potreban za plaćanje ugovorenih leasing rata.

Kako proizlazi iz ranijeg teksta, subjekti u ugovoru o leasingu su:

1. Korisnik leasinga (Korisnik)-financijski leasing
2. Primatelj leasinga (Primatelj)-operativni leasing
3. Specijalizirana leasing kuća (Davatelj leasinga)
4. Proizvođač opreme ili dobavljač (Dobavljač).

Odnosi između navedenih stranaka mogu se podijeliti u dvije osnovne grupe:

1. Formalizirani odnosi (utvrđeni ugovorima)
2. Korisnički odnosi (upotreba predmeta leasinga i funkcioniranje predmeta leasinga).

Ugovor o leasingu ovisi o broju sudionika i posrednika koji sudjeluju u sklapanju posla, dok se elementi ugovora o leasingu slijedeći:

⁴ V. Brkanić, A. Franjić, B. Suhina, Priručnik o amortizaciji i lizingu, Zagreb: Savez računovodstvenih i financijskih radnika Hrvatske, 1990.

- vrijeme trajanja ugovora
- visina naknade leasinga
- oštećenje i trajno uništenje opreme
- kaznene odredbe koje proizlaze iz oštećenja ili uništenja
- prava i obveze strana iz ugovora.

Za potencijalnog kupca najvažniji su izravni kontakti u kojima se utvrđuje tehnička specifikacija opreme, vrijeme isporuke, rokovi garancije i servisa te načini isporuke i cijene. Iz ovog razloga postoje određena prava i obveze svih ugovorenih strana, a ona su niže navedena⁵.

A. Obveze i prava davatelja leasinga:

1. Ustupanje predmeta na korištenje
2. Obveza pribavljanja predmeta
3. Obveza održavanja predmeta (ne kod svih)
4. Obveza prijenosa vlasništva na predmetu (ne kod svih)
5. Pravo na leasing naknadu
6. Pravo pregleda predmeta leasinga
7. Pravo na raskid ugovora (često nastupa ako primatelj kasni s otplatom dviju uzastopnih naknada, ako ne upotrebljava predmet s dužnom pažnjom, ako ne osigura predmet te ukoliko da netočne podatke prilikom sklapanja ugovora).

B. Prava i obveze primatelja leasinga:

1. Obveza isplate naknade
2. Obveza korištenja predmeta leasinga na ugovoreni način u skladu s njegovom namjenom
3. Obveza omogućavanja nadzora od strane davatelja (način iskorištavanja predmeta)
4. Obveza vraćanja predmeta nakon isteka ugovorenog roka
5. Obveza osiguranja predmeta
6. Pravo na uporabu predmeta
7. Pravo na otkup predmeta ili produženje leasing ugovora (ne kod svih).

⁵ M. Jelić, Leasing i njegovi pravni aspekti, Pravnik, br.2/1995., str. 65.

Financijski leasing je takav ugovor kojim se davatelj leasinga obvezuje financirati predmet ugovora na način:

- da ga izradi sam ili ga kupi ili dade izraditi kod treće osobe, a po narudžbi primatelja leasinga,
- preda mu ga na korištenje,
- primatelj će plaćanjem leasing naknade u cijelosti ili djelomično nadoknaditi investicijske troškove davatelja,
- nakon isteka ugovorenog roka primatelj:
 - a) ima pravo otkupiti predmet,
 - b) mora vratiti predmet, odnosno
 - c) može nastaviti s njegovom uporabom.

Jedna od prednosti leasinga je i njegova fleksibilnost strukturiranja te mogućnost prilagodbe rate leasinga prihodima koji se ostvaruju iz predmeta leasinga, bilo da se koristi u vlastite svrhe ili za podnajam. Naime, znatno dulji rokovi te mogućnost ugovaranja ostatka vrijednosti omogućavaju precizno usklađivanje prihoda i rashoda koji se ostvaruju iz danog predmeta. Obzirom da je leasing društvo pravni vlasnik predmetne nekretnine što mu omogućava znatno veći stupanj sigurnosti u odnosu na bankarsku hipoteku, a koja je vid jamstva kod kredita, u pravilu se od korisnika leasinga ne zahtijevaju dodatna sredstva osiguranja poput mjenica, zadužnica, garancija i sl. Uslijed toga, leasing društvo u mogućnost je financirati veći dio predmeta leasinga što u iznimnim slučajevima može biti i do 100% vrijednosti predmeta leasinga.

2.2. Nastanak i razvoj leasinga kroz povijest

Ukoliko se razmatra o funkciji leasinga, moglo bi se pomisliti da je on jedna od novijih metoda financiranja, međutim, prvi slučajevi primjene ovog načina financiranja zabilježeni su u davnoj prošlosti i to u starom Egiptu još 3100. godine prije Krista. Tako su se u vrijeme faraona Menesa pojavili prvi oblici leasinga. Rečeni je faraon svojim poljoprivrednicima iznajmljivao ratarske alate. Međutim, postoje i pojedini povjesničari koji smatraju da je povijest leasinga još i starija od gore navedene.

Sredinom osamdesetih godina prošlog stoljeća u gradu Uru u Mezopotamiji pronađene su glinene pločice koje su prvi pravi opipljivi dokazi o leasingu u prošlosti. Svećenici koji su upravljali tim gradom, poljoprivrednicima su iznajmljivali arhaične plugove, lopate, ali i zemlju. To su ujedno postale prve prave zabilježene transakcije u leasingu⁶.

Poslije je babilonski kralj Hamurabi pod leasing davao cijeli niz predmeta i alata kao i osobnu imovinu, a takvu su praksu kasnije imali i Rimljani i Grci. Čak je i iznajmljivanje brodova poznato još od vremena drevnih moreplovaca i trgovaca Feničana, što je, prema današnjim kriterijima, prvi pravi leasing opreme.

Fenomen leasinga prvi se puta u Europi pojavljuje, točnije u Velikoj Britaniji u 19. stoljeću, kada je napravljen prvi ugovor za britanske željeznice. U SAD-u kao početak ideje o leasingu bilježe 1877. godinu, budući je tada kompanija „Bell Telephone Company“ od prodaje telefonskih aparata prešla na njihovo iznajmljivanje, a ugovori koji su pratili ove poslove dobili su naziv „leasing“⁷.

Prvo pravo leasing društvo osnovano je 1954. godine pod nazivom „United States Leasing Corporation“. Udio leasinga u cjelokupnim investicijama u gospodarstvu u posljednjih nekoliko godina se kontinuirano povećava, tako da u SAD-u iznosi približno 30%, dok se europski prosjek kreće oko 15%, ovisno o pojedinoj zemlji, pa tako u Velikoj Britaniji i Irskoj doseže čak i do 30%, a u Italiji 12,50%⁸.

U Hrvatskoj se organizirani leasing pojavljuje u drugoj polovici 90-tih godina, dok se od 2001. godine bilježi značajan i dinamičan rast financiranja putem leasinga. Početkom 1960-ih ovaj oblik financiranja polagano ulazi u Europu, a najznačajniji razvoj bilježi od 1970-e godine. Do 1976. godine u Hrvatskoj je djelovao pasivni leasing partner, tj. davatelji leasinga bila su strana trgovačka društva. Danas u Hrvatskoj postoje 23 registrirana leasing društva te je financiranje putem leasinga postalo glavna konkurencija bankovnim kreditima⁹.

⁶ Od faraona, preko ergela konja do financijskog i operativnog leasinga, <http://www.poslovnih.hr/trzista/od-faraona-preko-ergela-konja-do-financijskog-i-operativnog-leasinga-78554>

⁷ M. Jelić, Leasing i njegovi pravni aspekti, Pravnik, br.2/1995., str. 55.

⁸ Loc.cit.

⁹ D. Crnjac Milić, Analitički pristup financiranju dugotrajne imovine putem leasinga, stručni rad, Osijek, Elektrotehnički fakultet, 2014.

2.3. Zakonska regulativa leasinga u Republici Hrvatskoj

U republici Hrvatskoj Zakon o leasingu (Narodne novine br. 141/13) uređuje uvjete za osnivanje, poslovanje i prestanak rada leasing društva, ugovor o leasingu, prava i obveze subjekata u poslovima leasinga, registar objekata leasinga, financijsko izvještavanje, nadzor nad poslovanjem leasing društava, organizacijski zahtjevi i način i uvjeti za prekogranično obavljanje djelatnosti. Novi Zakon o leasingu je u primjeni od 5. prosinca 2013. godine. U odnosu na Stari Zakon o leasingu¹⁰, novi Zakon omogućuje financiranje i budućih objekata leasinga te se dopušta da i fizičke osobe budu dobavljači objekta leasinga. Globalna recesija i povećana nelikvidnost doprinijela je velikom broju vraćenih ili oduzetih objekata leasinga, te je zato jedna od važnijih novina u Zakonu da leasing društva mogu davati u zakup i najam imovinu koja je vraćena leasing društvu. Sukladno poslovnoj praksi sada je i Zakonom propisano da davatelj leasinga može sudjelovati u izboru objekta leasinga i dobavljaču tog objekta leasinga.

Neke od novina koje su stupile na snagu novim Zakonom o leasingu su također: kvalitetnija definicija organa leasing društva, detaljnije definiranje obveza leasing društva po pitanju registra objekta leasinga, povećanje broja uzastopnih revizija godišnjih financijskih izvještaja leasing društva, proširen nadzor nad leasing društvima.

Tako Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (HANFA) provodi nadzor nad leasing društvima. Prema članku 77. Zakona o leasingu, nadzor služi kako bi se provjerilo posluje li leasing-društvo u skladu s odredbama rečenog Zakona, propisima donesenima na temelju istoga, u skladu s drugim propisima, s propisima o upravljanju rizicima, kao i u skladu s vlastitim pravilima i standardima, pravilima struke te na način koji omogućuje uredno funkcioniranje leasing-društva te provođenje mjera i aktivnosti u cilju otklanjanja utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti. Osnovni ciljevi nadzora su provjera zakonitosti, procjena sigurnosti i stabilnosti poslovanja leasing-društva, i to sve prvenstveno radi zaštite interesa primatelja leasinga i javnog interesa, pridonošenja stabilnosti financijskog sustava te promicanja i očuvanja povjerenja u tržište leasinga.

¹⁰ Zakon o leasingu, Narodne novine br. 135/06

U općim odredbama Zakona o leasingu nalaze se i one o subjektima u poslovima leasinga (članak 2. st. 6.), a što je već u kraćem kontekstu spomenuto ranije u tekstu. Subjekti u poslovima leasinga su:

- a) davatelj leasinga
- b) primatelj leasinga i
- c) dobavljač objekta leasinga.

ad. a) Davatelj leasinga je svaka osoba koja ima pravo obavljati poslove leasinga. Prema članku 6. Zakona o leasingu poslove leasinga mogu obavljati samo:

1) *Leasing društvo* – trgovačko društvo sa sjedištem u Republici Hrvatskoj upisano u sudski registar na temelju odobrenja za obavljanje poslova leasinga koje izdaje Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (HANFA) uz uvjete propisane Zakonom o leasingu. Leasing društvo je pravna osoba, osnovano kao dioničko društvo ili društvo s ograničenom odgovornošću. Temeljni kapital leasing društva ne može biti manji od jedan milijun kuna.

2) *Leasing društvo države članice EU* – obavlja poslove leasinga putem podružnice ili neposredno na području Republike Hrvatske.

3) *Podružnica leasing društva iz treće države*

4) *Kreditna institucija* – može obavljati poslove financijskog leasinga u skladu s propisima kojima se uređuje poslovanje kreditnih institucija u Republici Hrvatskoj.

ad. b) *Primatelj leasinga* je svaka osoba koja na temelju ugovora o leasingu stječe pravo korištenja objekta leasinga uz obvezu plaćanja ugovorene naknade. Pod *objektom leasinga* podrazumijeva se pokretna ili nepokretna stvar u skladu s propisima koji uređuju vlasništvo, odnosno druga stvarna prava. Objekt leasinga može biti i buduća stvar. (članak 2. Zakona o leasingu).

ad. c) Dobavljač objekta leasinga je, sukladno čl. 2. st. 9. Zakona o leasingu, pravna ili fizička osoba koja s davateljem leasinga sklapa ugovor na osnovi kojeg davatelj leasinga stječe pravo vlasništva na objektu leasinga, osim ako dobavljač objekta leasinga i davatelj leasinga nisu ista osoba.

Ugovor o leasingu

Prema Zakonu, posao leasinga uređuje se ugovorom o leasingu koji sklapaju davatelj i primatelj leasinga u pisanom obliku. Ugovorom o leasingu, davatelj leasinga se obvezuje da će pribaviti objekt leasinga i dati ga na korištenje primatelju leasinga na ugovorom određeno vrijeme, a primatelj leasinga se obvezuje za to plaćati davatelju određenu naknadu.

Kako navodi Brežanski „kod poslova leasinga treba razlikovati dva pravna odnosa koji se temelje na odvojenim pravnim osnovama, i to¹¹:

1. odnos davatelja leasinga i dobavljača objekta leasinga, temeljem ugovora o kupoprodaji;
2. odnos davatelja leasinga i primatelja leasinga temeljem ugovora o leasingu.“

Prema čl. 52. Zakona o leasingu ugovor o leasingu obvezno mora sadržavati sljedeće podatke¹²:

1. naziv „ugovor o operativnom leasingu“ ili „ugovor o financijskom leasingu“,
2. datum sklapanja ugovora o leasingu,
3. tvrtku i sjedište davatelja leasinga, osobni identifikacijski broj
4. tvrtku i sjedište, odnosno ime, prezime i adresu primatelja leasinga, osobni identifikacijski broj
5. tvrtku i sjedište, odnosno ime, prezime i adresu dobavljača objekta leasinga, osobni identifikacijski broj
6. detaljno određenje objekta leasinga (naziv objekta leasinga, broj šasije ili serijski broj)
7. vrijednost objekta leasinga,
8. ukupni iznos naknada (zbroj iznosa pojedinih naknada),
9. iznos pojedine naknade,
10. vrijeme trajanja ugovora,
11. razloge i uvjete prijevremenog prestanka ugovora.

Također, uz gore navedene obavezne podatke, ugovor o financijskom leasingu, mora sadržavati i sljedeće odredbe:

¹¹ J. Brežanski, Ugovor o leasingu – novo zakonsko uređenje, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Vol. 29 No. 1., 2008., pp. 615-642, str. 10

¹² Zakon o leasingu, Narodne novine br. 141/13

1. iznos učešća u ukupnoj vrijednosti objekta leasinga,
2. iznos, broj i rokove plaćanja pojedinih rata (otplatna tablica),
3. nominalnu kamatnu stopu i efektivnu kamatnu stopu.

Ugovor o operativnom leasingu pak, osim obveznih podataka mora sadržavati i sljedeće odredbe:

1. iznos, broj i rokove plaćanja pojedinih obroka,
2. ostatak vrijednosti objekta leasinga.

3. PODJELE LEASING POSLOVA

U ovom će se poglavlju navesti na koje se sve načine mogu dijeliti leasing poslovi. Postoji, naime, nekoliko podjela leasing poslova. Osnovna podjela leasinga definirana je čl. 5. Zakona o leasingu s dva gledišta¹³:

1. S obzirom na sadržaj i obilježja posla leasinga:

- financijski leasing
- operativni leasing

2. S obzirom na položaj i broj subjekata u poslu leasinga:

- izravni leasing,
- neizravni leasing i
- povratni leasing (sale and lease back).

3.1. Financijski leasing

Posao financijskog leasinga je, sukladno čl. 5. st. 2. Zakona o leasingu¹⁴, pravni posao u kojem primatelj leasinga u razdoblju korištenja objekta leasinga plaća davatelju leasinga naknadu koja uzima u obzir cjelokupnu vrijednost objekta leasinga, snosi troškove amortizacije tog objekta leasinga i opcijom kupnje može steći pravo vlasništva nad tim objektom leasinga po određenoj cijeni koja je u trenutku izvršenja te opcije manja od stvarne vrijednosti objekta leasinga u tom trenutku, a rizici i koristi povezani s vlasništvom na objektu leasinga većim dijelom prenose se na primatelja leasinga.

Može se reći i da je financijski leasing takav oblik leasinga kada se sa davatelja leasinga na korisnika leasinga prenose gotovo svi rizici i koristi povezani sa vlasništvom nad predmetom leasinga. Pri tome se pod rizicima smatra mogućnost gubitaka od neiskorištenosti kapaciteta ili tehnološke zastarjelosti kao i variranju prihoda zbog promjena ekonomskih uvjeta. Koristi mogu predstavljati prihodi od profitabilnih poslova tijekom ekonomskog vijeka trajanja sredstava i dobitke od povećanja vrijednosti od realizacije ostatka vrijednosti predmeta leasinga.

¹³ Zakon o leasingu, Narodne novine br. 141/13

¹⁴ Ibidem

Primatelj leasinga, iako s početkom korištenja predmeta leasinga ne postaje njegovim formalnopravnim vlasnikom, s obzirom na to da je prihvatio obvezu plaćanja iznosa koji je otprilike jednak fer vrijednosti sredstava, ima pravo na ekonomske koristi od tog sredstva tijekom većeg dijela njegova korisnog vijeka trajanja. Zato je u ekonomskom smislu financijski leasing izjednačen s kupoprodajom.

Zbog toga davatelj leasinga ustupanje sredstava na korištenje primatelju leasinga evidentira kao prodaju na kredit, a primatelj kao kupnju. Financijski leasing se razlikuje od prodaje na kredit po tome što kod financijskog leasinga formalnopravno vlasništvo nad predmetom leasinga prelazi na primatelja tek nakon otplate posljednje leasing rate; a kod prodaje na kredit odmah kod isporuke dobra. Zbog toga trgovci često koriste financijski leasing kao sredstvo osiguranja naplate svojih potraživanja.

Osnovne karakteristike financijskog leasinga su¹⁵:

1. vlasništvo nad predmetom leasinga po završetku ugovora o leasingu prenosi se sa davatelja na korisnika leasinga;
2. trajanje leasinga odnosi se na veći dio korisnog vijeka trajanja samog predmeta leasinga;
3. korisnik leasinga ima opciju kupiti predmet leasinga po cijeni za koju se predviđa da će biti dosta niža od fer vrijednosti za vrijeme trajanja same opcije, tako da je na početku leasing odnosa dosta izvjesno da će se ta opcija izvršiti;
4. predmet leasinga je posebne vrste tako da ga samo korisnik leasinga može koristiti bez većih modifikacija;
5. na početku najma sadašnja vrijednost minimalnih plaćanja veća je ili jednaka cjelokupnoj ili fer vrijednosti predmeta najma.

Dodatni pokazatelji koji mogu dovesti do svrstavanja leasinga pod oblik financijskog leasinga¹⁶:

- a) ako korisnik leasinga ima opciju otkaza leasinga, ali snosi gubitke davatelja leasinga;

¹⁵ Ibidem

¹⁶ Ibidem

- b) dobici ili gubici koji su proizašli iz fluktuacije fer vrijednosti padaju na teret korisnika leasinga;
- c) korisnik leasinga ima mogućnost nastaviti leasing u drugom razdoblju uz najamninu koja je uglavnom niža od tržišne.

3.2. Operativni leasing

Posao operativnog leasinga je, sukladno čl. 5. st. 3. Zakona o leasingu¹⁷, pravni posao u kojem primatelj leasinga u razdoblju korištenja objekta leasinga plaća davatelju leasinga određenu naknadu koja ne mora uzimati u obzir cjelokupnu vrijednost objekta leasinga. Davatelj leasinga snosi troškove amortizacije tog objekta leasinga i primatelj leasinga nema ugovorenu opcije kupnje, a rizici i koristi povezani s vlasništvom na objektu leasinga većim dijelom ostaju na davatelju leasinga, odnosno ne prenose se na primatelja leasinga.

Operativni leasing naziva se još i uslužni najam gdje je davatelj leasinga često u obvezi da vrši i uslugu održavanja te servisiranja same opreme koja je predmet leasinga. Ovaj se oblik ugovora ističe po tome što ukupne naknade koje plaća primatelj leasinga uvijek predstavljaju manju vrijednost od same vrijednosti predmeta leasinga, dok se vrijeme trajanja ugovora o leasingu ugovara na kraći rok nego što je vrijeme ekonomskog vijeka opreme. Ovo pokazuje kako kratkoročnost ovakvih ugovora o leasingu koja pogoduje korisniku leasinga, postavlja zahtjev davatelju leasinga ugovaranjem s više korisnika te time osigura sukcesivnost leasinga investicijskog dobra, a time i rentabilnost svog poslovanja.

U pravilu predmet ove vrste ugovora je vrijedna oprema čiji je vijek amortizacije duži od trajanja leasinga, a to znači da se puna amortizacija može ostvariti tek kroz nekoliko uzastopnih leasing ugovora. Upravo zbog povećanja onih koji daju sredstva u leasing obično se nastoji smanjiti trajanje ugovora na prilično kratke rokove. Osobito je to uočljivo kod davanja u leasing sredstva suvremene uredske opreme. A to je posebno istaknuto kod davanja u zakup aviona, kamiona ili autobusa gdje davatelj leasinga očekuje povećanu profitabilnost kao rezultat obnavljanja ugovora i isplata po istima. Međutim, ovdje se javlja i jedan poseban

¹⁷ Ibidem

problem koji predstavlja rizik kao kategorija koja se izražava kroz zastarjelost ili gubitak opreme jer sve ide na trošak davatelja leasinga; a davatelj snosi troškove poreza, osiguranja, održavanja i servisiranja što uračunava primatelju u obročnu otplatu leasinga.

Najčešći predmeti operativnog leasinga su tako računala, fotokopirni strojevi te prijevozna sredstva koja se koriste u gospodarske svrhe.

U knjigovodstvu se ovaj tip leasinga tretira kao klasični najam, odnosno obveza plaćanja PDV-a nastaje sukladno ratama i obračunskim razdobljima kada ti obroci dospijevaju. Kod operativnog leasinga pri potpisivanju ugovora uplaćuje se jamčevina i/ili akontacija. Akontacija predstavlja dio najamnine, a jamčevina sredstvo osiguranja, u slučaju da se jamčevina nakon završetka ugovora o najmu neće vratiti korisniku leasinga, na nju se mora platiti PDV.

3.2.1. Vrste operativnog leasinga

Prema postojećem Zakonu, kao i drugim propisima i internim aktima leasing poduzeća, na leasing tržištu postoji nekoliko vrsta operativnog leasinga. Tako su najčešći oblici ugovora o operativnom leasingu:

1. operativni leasing s jamčevinom,
2. operativni leasing s akontacijom i ostatkom vrijednosti
3. operativni leasing u koji je uključena rata za održavanje vozila.

Operativni leasing s jamčevinom - je takva vrsta ugovora o leasingu kod kojega korisnik leasinga na početku razdoblja leasinga uplaćuje davatelju leasinga jamčevinu. Jamčevina je novčani plog koji se drži kod najmodavatelja kroz cijelo vrijeme trajanja ugovora o leasingu i služi davatelju leasinga kao jamstvo da će moći naplatiti možebitne nepodmirene obveze primatelja leasinga nakon isteka ugovora o leasingu, odnosno njegovog prijevremenog prestanka. Zakonski, jamčevina ne smije biti veća od 1/3 vrijednosti objekta leasinga, jer bi u suprotnom Porezna uprava i financijska kontrola takav model financiranja proglasile financijskim leasingom.

U slučaju urednog podmirivanja svih obveza iz ugovora, jamčevina se po isteku ugovora, odnosno njegovom prijevremenom raskidu, vraća primatelju leasinga u cjelokupnom iznosu. Ukoliko postoje nepodmirene obveze, davatelj leasinga

umanjuje jamčevinu za iznos takvih obveza te se ostatak jamčevine vraća primatelju leasinga. S obzirom da uplaćena jamčevina nije naknada za isporučenu robu ili uslugu odnosno nije predujam, ona nije oporeziva PDV-om.

Operativni leasing s akontacijom i ostatom vrijednosti - kod ugovora o leasingu ostatak vrijednosti predstavlja sporazumno utvrđenu vrijednost predmeta leasinga u trenutku isteka ugovorenog trajanja samog ugovora o leasingu. Leasing bez ostatka vrijednosti je ugovor u kojem najmodavac tijekom trajanja ugovora naplati cjelokupnu nabavnu vrijednost predmeta leasinga uvećanu za kamate, pa se može reći kako se u tom slučaju radi o financijskom leasingu. Kod leasinga s ostatom vrijednosti tijekom trajanja ugovora najmodavac naplati nabavnu vrijednost umanjenju za ostatak vrijednosti i uvećanu za kamate. Što je veće razdoblje trajanja ugovora o leasingu to je manji ostatak vrijednosti jer se predmet leasinga više potroši. Da bi se „...leasing mogao smatrati operativnim potrebno je da ostatak vrijednosti (financijski gledano) bude barem u minimalnom postotku koji će zadovoljiti test minimalnih plaćanja najma (tj. da sadašnja vrijednost budućih minimalnih plaćanja bude maksimalno u iznosu do 90% fer vrijednosti predmeta leasinga), u protivnom ukoliko se ostatak vrijednosti postavi na iznos koji ne zadovoljava test minimalnih plaćanja najma bez obzira na formu ugovora u biti će se raditi o financijskom leasingu koji se onda mora i knjižiti i tretirati kao financijski najam.“¹⁸. U ovom slučaju davatelj leasinga očekuje da će prilikom završetka ugovora o leasingu s ostatom vrijednosti prodati predmet leasinga u iznosu koji je jednak ili viši od ugovorenog ostatka vrijednosti. Kod operativnog leasinga najčešće je ostatak vrijednosti u visini jamčevine, i u pravilu iznosi 20% nabavne vrijednosti na 60 mjeseci financiranja, a kod financijskog leasinga to je otkupna cijena predmeta leasinga.

Na temelju jednog istraživanja koje je provelo časopis Računovodstvo i porezi, u praksi kod većine leasing društava razdoblje trajanja ugovora o leasingu ne utječe na visinu iznosa jamčevine i ostatka vrijednosti. Tako je npr. utvrđeno kako je kod operativnog leasinga taj iznos jednak i kod ugovora o leasingu na 3, 4 ili 5 godina trajanja leasinga što znači da je ostatak vrijednosti na hrvatskom leasing tržištu podcijenjen te da korisnik leasinga vraća istu glavnici neovisno o razdoblju trajanja

¹⁸ K. Cinotti, Leasing u praksi, Centar za računovodstvo i financije, Zagreb, 2005., str. 17

leasinga. Postavlja se tako pitanje zašto na to pristaju korisnici leasinga. A odgovor se može očitati kod Cinottija¹⁹ koji navodi kako je u praksi slučaj da direktori i vlasnici trgovačkih društava ugovaraju operativni leasing preko trgovačkog društva da bi na kraju oni kao fizičke osobe otkupili automobile za sebe. To znači da su s jedne strane umanjili poreznu osnovicu poreza na dobit u trgovačkom društvu kroz povećane rashode jer je rata leasinga precijenjena zbog nerealno niskog ostatka vrijednosti, a s druge strane otkupili vozila po nerealno niskim cijenama. Pravo za otkup po nerealno niskim cijenama najma stekli su kroz precijenjenu ratu koju je plaćalo trgovačko društvo korisnik leasinga. Tako leasing društvo nije ostvarilo gubitke, ali je postalo sudionik u skrivenim isplata dobiti koje određeni direktori ili vlasnici trgovačkih društava rade na teret društva i državnog proračuna zbog neplaćenih primitaka u naravi.

Operativni leasing - Full Service Leasing – Naime, uz ugovor o operativnom leasingu, leasing kuće također nude mogućnost ugovaranja financiranja dodatnih troškova vezanih uz vozila, a koji su sadržani u mjesečnoj leasing rati. To su troškovi: redovnog održavanje vozila, registracija i tehnički pregleda vozila, porez na cestovna motorna vozila, premija police obveznog i kasko osiguranja, HRT pristojba, zimske i ljetne gume, hotel za gume (zimske/ljetne), itd. Prema navodima leasing kuća, prednosti ovakvog oblika operativnog leasinga su²⁰:

- bezgotovinsko plaćanje troškova održavanja
- stručna kontrola servisnih računa i izvršenih radova
- rizik visine troškova održavanja je na strani korisnika leasinga
- umanjjenje troškova upravljanja voznim parkom
- optimalnost troškova održavanja vozila
- jednostavno i točno predviđanje i budžetiranje troškova.

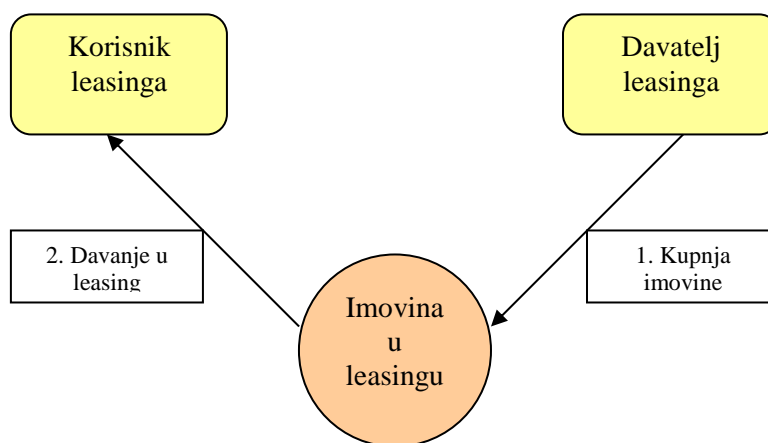
¹⁹ K. Cinotti, Leasing, Računovodstvo i porezi u praksi, 11/2003. pp. 24-29.

²⁰ Obračunsko održavanje, http://www2.hr.porschebank.at/full_service_leasing/obra_unsko_odr_avanje

3.2.2. Izravni leasing

Prema Zakonu o leasingu, izravni leasing se smatra dvostranim pravnim poslom u kojem sudjeluju samo dva subjekta, a to su davatelj leasinga koji je ujedno i dobavljač objekta leasinga te primatelj leasinga. Kod ove vrste leasinga, davatelj leasinga izravno kupuje imovinu koja je predmet leasinga i daje je u leasing primatelju leasinga na unaprijed dogovoreni rok korištenja. Nakon isteka leasinga oprema se vraća davatelju leasinga. Davatelj leasinga sam angažira novac koji mu je potreban za nabavku leasing objekta.

Slika1. Izravni leasing

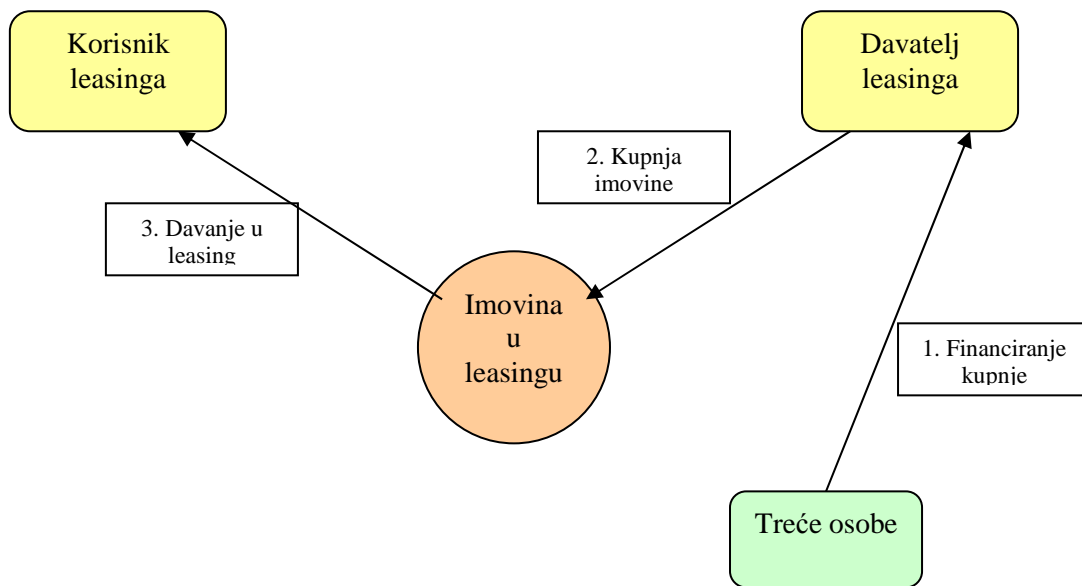

Izvor: S. Orsag, Vrijednosni papiri, Investicije i instrumenti financiranja, Revicon, Sarajevo, 2011., str. 304

3.2.3. Neizravni leasing

Neizravni leasing je vrsta leasinga gdje se pojavljuju tri subjekta, dobavljač objekta leasinga, davatelj leasinga i primatelj leasinga. Kod neizravnog leasinga davatelj leasinga za nabavku predmeta leasinga koristi tuđa sredstva odnosno zadužuje se kod drugih osoba. Neizravni leasing se za korisnika ne razlikuje od izravnog leasinga. Korisnik leasinga dobiva predmet leasinga na određeno vrijeme trajanja leasinga od davatelja leasinga koji prethodno tu imovinu nabavlja.

Slika 2. Neizravni leasing

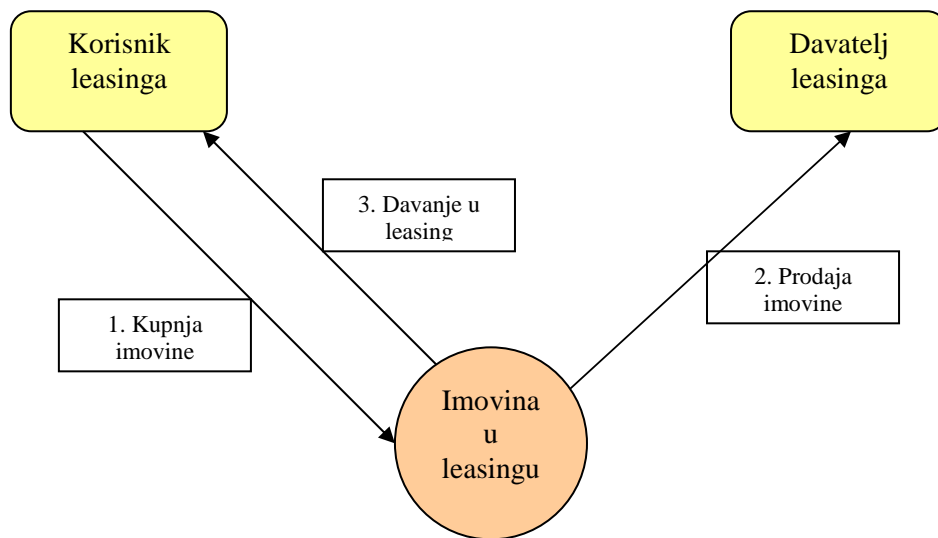

Izvor: S. Orsag, Vrijednosni papiri, Investicije i instrumenti financiranja, Revicon, Sarajevo, 2011., str. 305

3.2.4. Povratni leasing

Povratni leasing (tzv. sale and lease back leasing) je takva vrsta leasinga gdje se pojavljuju tri subjekta, dobavljač objekta leasinga, davatelj leasinga i primatelj leasinga. Kod neizravnog leasinga davatelj leasinga za nabavku predmeta leasinga koristi tuđa sredstva, odnosno zadužuje se kod drugih osoba. Povratni leasing se za korisnika ne razlikuje od izravnog leasinga. Korisnik leasinga dobiva predmet leasinga na određeno vrijeme trajanja leasinga od davatelja leasinga, a koji je prethodno tu imovinu dobio od samog korisnika leasinga. U ovom slučaju budući korisnik leasinga je dobavlja i korisnik leasinga, a za objekte leasinga ne starije od 6 mjeseci odnosno koji su kod dobavljača (budućeg korisnika leasinga) bili u posjedu manje od 6 mjeseci.

Slika 3. Prodaja uz povratni leasing

Izvor: S. Orsag, Vrijednosni papiri, Investicije i instrumenti financiranja, Revicon, Sarajevo, 2011., str. 306

4. RAČUNOVODSTVENI TRETMAN LEASINGA

U ovom će se poglavlju obraditi računovodstveni tretman leasinga, a kasnije će se reći nešto i o poreznom tretmanu pa će se u narednom poglavlju dati i primjeri knjiženja leasinga kako kod najmodavca, tako i kod najmoprimca.

Kako leasing u većini slučajeva koriste poslovni subjekti važno je napomenuti da oni u svojim računovodstvenim knjigama vode evidencije o leasingu kao načinu pribavljanja potrebnih strojeva, opreme, nekretnina, pokretnina i dr. Veliki poduzetnici i poduzetnici čije dionice ili dužnički vrijednosni papiri kotiraju na burzama ili je u tijeku priprema za njihovo uvrštavanje u burzovnu kotaciju, primjenjuju kod evidentiranja poslovnih događaja te kod sastavljanja i prezentiranja godišnjih financijskih izvještaja, Međunarodne standarde financijskog izvještavanja²¹ (u daljnjem tekstu MSFI), dok mali i srednji poduzetnici primjenjuju Hrvatske standarde financijskog izvještavanja²² (u daljnjem tekstu HSFI). Tako i prilikom računovodstvenog postupanja s najmom, odnosno s leasingom od MSFI-ja se primjenjuje standard MRS 17 – Najmovi, odnosno HSFI 6 – Dugotrajna materijalna imovina.

- *Međunarodni standardi financijskog izvješćivanja*

Što se tiče MSFI, važno je napomenuti kako je cilj MRS 17 propisati određena računovodstvena pravila vezana uz najam, a kojih se trebaju pridržavati i najmodavatelji i najmoprimatelji. Tako je prema MRS-u 17. t. 4. najam, ugovor na temelju kojega najmodavatelj prenosi na najmoprimatelja u zamjenu za plaćanje ili niz plaćanja pravo uporabe određene imovine u dogovorenom razdoblju. Najmodavatelj je vlasnik imovine koja se daje u najam, a najmoprimatelj onaj koji tu imovinu prima u najam. Sukladno MRS 17. t. 7. razvrstavanje najmova temelji se na razmjeru u kojemu rizici i koristi povezani s vlasništvom iznajmljene imovine pripadaju najmodavatelju ili najmoprimatelju. Rizici tako uključuju mogućnost gubitaka zbog neiskorištenih kapaciteta ili tehnološke zastarjelosti, kao i variranja prihoda uslijed promjene gospodarskih uvjeta. Koristi mogu predstavljati očekivanje profitabilnih poslova tijekom gospodarskoga vijeka imovine i dobiti uslijed povećanja vrijednosti ili ostvarenja ostatka vrijednosti.

²¹ Međunarodni standardi financijskog izvještavanja, NN 140/06.

²² Hrvatski standardi financijskog izvještavanja, NN30/08, 58/11.

Temeljem gore navedenog, najam je financijski ako se njime prenose svi značajni rizici i koristi povezani s vlasništvom, dok je najam poslovni (operativni) ako se s najmodavatelja na najmoprimatelja ne prenose svi značajni rizici i koristi povezani s vlasništvom.

Prema navodima nekih časopisa u kojima se piše o računovodstvu, u pripremi je izmjena MRS 17. „U skladu s tendencijama vezanim uz povezivanje američkih standarda (US GAAP) i europskih standarda (MSFI), IASB i FASB objavili su ujednačeni Nacrt novog MRS-a 17 - Najmovi. Iako se implementacija ovog standarda ne predviđa prije 2017. godine, najavljene promjene značajne su za poslovanje svakog pojedinog poduzetnika, a posebice onih koji koriste operativni najam kao oblik financiranja dijela svojih investicijskih aktivnosti“²³.

Nadalje, u članku Brkanić Pongračić navodi se da „prema trenutačno važećim računovodstvenim standardima, operativni leasing uživa veliku prednost u odnosu na financijski leasing u pogledu obveze iskazivanja zaduženosti s osnove sklopljenog ugovora o leasingu. Kod ugovora o operativnom leasingu u bilanci primatelja ne mora se prikazati dugoročna obveza za rate leasinga za čitavo razdoblje leasinga, nego samo kratkoročna obveza za pojedinu ratu leasinga. Na taj način poduzeće rabi dugoročno financiranje, a to se nigdje ne odražava u njegovoj bilanci te odnos duga i vlastitog kapitala ostaje nepromijenjen u odnosu na onaj koji je poduzeće imalo prije sklapanja ugovora o leasingu. Kada se usvoji novi računovodstveni standard za leasing izgubit će se pozitivan učinak računovodstvene politike leasinga na zaduženost poduzeća kod financiranja operativnim leasingom“.²⁴

- *Hrvatski standardi financijskog izvješćivanja*

Hrvatski standardi financijskog izvještavanja (HSFI) su računovodstvena načela i pravila sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja koje primjenjuje računovodstvena struka, a donosi ih Odbor za standarde financijskog izvještavanja. Kako je i uvodno rečeno u ovom podpoglavlju, Hrvatske standarde financijskog izvještavanja primjenjuju mali i srednji poduzetnici čije dionice ili dužnički vrijednosni papiri nisu uvršteni ili se ne obavlja priprema za njihovo uvrštenje na organizirano

²³ Računovodstvo – revizija, Nacrt novog MRS-a 17 – najmovi, <http://www.fircon.biz/tiskana-izdanja/rujan-2014>

²⁴ S. Brkanić Pongračić, Model za donošenje odluke o načinu financiranja nabave investicijskih dobara, Računovodstvo, revizija i financije, 10/11. 2011., pp. 127-135

tržište vrijednosnih papira. Naime, ne postoji jedan Hrvatski standard financijskog izvještavanja koji se bavi samo najmom odnosno leasingom, kao što je to slučaj kod Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja. Kod HSFI propisi o leasingu odnosno najmu nalaze se u HSFI 6 – Dugotrajna materijalna imovina, HSFI 11 – Potraživanja, HSFI 13 – Obveze, HSFI 14 – Vremenska razgraničenja, HSFI 15 – Prihodi i HSFI 16 – Rashodi. Ako se spomenuti standardi usporede s MRS 17 vidljivo je da i nema neke razlike, osim što su u MRS 17 detaljnije i kompleksnije definirani. Postoji jedina razlika, a ona se ogleda u tome što prema HSFI 6. t. 24. na početku razdoblja najma, financijski najam treba priznati u bilanci najmoprimca kao imovinu i obveze po iznosima jednakima fer vrijednosti iznajmljene dugotrajne materijalne imovine, dok se prema MRS 17 ta fer vrijednost korigira naniže ako je sadašnja vrijednost minimalnih plaćanja niža. Kod knjiženja imovine, prihoda, rashoda, obveza i potraživanja postupa se isto kao što nalaže i MRS 17.

4.1. Računovodstvo financijskog leasinga

Financijski leasing je ugovor o najmu kojim se na korisnika leasinga prenosi najveći dio rizika i koristi povezanih s vlasništvom nad objektom leasinga. Osnovni smisao je korištenje i stjecanje vlasništva nad predmetom leasinga. Korisnik leasinga je takozvani ekonomski vlasnik, dok je pravni vlasnik predmeta leasinga davatelj leasinga sve dok se ne ispune sve obveze iz ugovora kada se vlasništvo prenosi na korisnika leasinga. Financijski leasing se ne može otkazati, osim ako ugovorom nije ugovorena takva mogućnost. Karakteristika financijskog leasinga je da korisnik leasinga koristi predmet leasinga najveći dio ekonomskog vijeka trajanja predmeta leasinga. On je najbliži investicijskom kreditu i ima obilježja kupnje na kredit. Kod kredita korisnik kredita plaća kamate kao naknadu za ustupljena novčana sredstva, a kod financijskog leasinga korisnik plaća naknadu financiranja nabavke osnovnog sredstva. Razlika u odnosu na kredit je što kod financijskog leasinga pravno vlasništvo nad objektom leasinga se prenosi na kraju razdoblja leasinga odnosno podmirenjem zadnje rate i svih obveza po ugovoru, a kod kredita na početku odnosno odmah kod isporuke dobra.

Prema MRS 17 t. 10. najam se klasificira kao financijski najam ako je zadovoljen barem jedan od sljedećih uvjeta:

- a) najmom se prenosi vlasništvo nad imovinom na najmoprimca po završetku razdoblja najma;
- b) najmoprimatelj ima mogućnost kupiti imovinu po cijeni za koju se očekuje da će biti dovoljno niža od poštene vrijednosti na datum na koji je moguće iskoristiti tu mogućnost, te je na početku najma izvjesno da će najmoprimatelj iskoristiti tu mogućnost;
- c) razdobljem najma pokriva se veći dio gospodarskog vijeka imovine, onda i kada se vlasništvo ne prenosi;
- d) na početku najma sadašnjom se vrijednosti minimalnih plaćanja najma pokriva gotovo čitava poštena vrijednost imovine dane u najam; i
- e) imovina dana u najam posebne je prirode tako da je samo najmoprimatelj može koristiti bez značajnijih preinaka.

MRS 17. t. 11. navodi pokazatelje stanja koji pojedinačno ili u kombinaciji mogu dovesti do razvrstavanja najma kao financijskog najma:

- a) ako najmoprimac može poništiti najam, gubitke najmodavatelja povezane s poništenjem snosi najmoprimatelj;
- b) dobiti ili gubici koji su posljedica variranja poštene vrijednosti ostatka vrijednosti pripadaju najmoprimatelju (na primjer, u obliku popusta na najamninu koji je jednak većini prihoda od prodaje na kraju razdoblja najma); i
- c) najmoprimatelj ima mogućnost nastaviti najam tijekom dodatnoga razdoblja uz najamninu koja je znatno niža od tržišne najmnine.

4.1.1. Računovodstveni aspekti financijskog leasinga kod najmoprimca

Financijski leasing se u bilanci najmoprimatelja evidentira kao imovina i kao dugoročna obveza po osnovi imovine pribavljene putem financijskog leasinga. Dugoročna obveza se smanjuje plaćanjem leasing rata tako da se dio rate prikazuje kao otplata glavnice, a dio kao trošak kamate za razdoblje. Iskazivanjem dugoročne obveze za nabavljeno sredstvo na temelju ugovora o financijskom leasingu, povećava se zaduženost poduzeća, odnosno pogoršava se odnos tuđeg i vlastitog kapitala. To je ujedno i glavni nedostatak kod ugovora o financijskom leasingu. Budući je suština i ekonomska stvarnost da najmoprimatelj stječe ekonomske koristi

od uporabe unajmljene imovine kroz najveći dio njezina vijeka uporabe, financijski najam u bilanci najmoprimatelja priznaje se kao imovina i obveze po fer vrijednostima iznajmljene imovine, odnosno, ako je niže, po sadašnjoj vrijednosti minimalnih plaćanja najma (toč. 6.24. HSFI-a 6, toč. 13.20. HSFI-a 13/toč. 20. MRS-a 17).²⁵

Naime, svi početni izravni troškovi (troškovi nabave) odnosno troškovi koji nastaju prilikom pregovaranja i osiguranja ugovora o leasingu povećavaju vrijednost iznajmljene imovine. Troškovi nabave su tako: troškovi transporta, troškovi odvjetnika, troškovi jednokratne naknade za obradu predmeta leasinga i dr. Fer vrijednost je iznos za koji se neka imovina može razmijeniti ili obveza podmiriti među tržišnim sudionicima na datum utvrđivanja vrijednosti imovine, odnosno obveze.

Prema MRS 17 t. 4. minimalna plaćanja najma su plaćanja tijekom razdoblja najma koja se traže ili mogu tražiti od najmoprimca, osim nepredviđene najamnine, troškova za usluge i poreze koje mora platiti najmodavac, a koji mu se naknadno vraćaju, zajedno sa:

- a) u slučaju najmoprimatelja, svim iznosima za koje jamči najmoprimatelj ili s njim povezana stranka; ili
- b) u slučaju najmodavatelja, bilo kojim ostatkom vrijednosti za koji najmodavatelju jamči:
 - najmoprimatelj;
 - stranka povezana s najmoprimateljem; ili
 - treća stranka koja nije povezana s najmodavateljem, a koja je financijski sposobna ispuniti obvezu iz jamstva.

Međutim, ako najmoprimatelj ima mogućnost kupiti imovinu po cijeni za koju se očekuje da će biti dovoljno niža od poštene vrijednosti na datum na koji je moguće iskoristiti tu mogućnost te je na početku najma izvjesno da će najmoprimatelj iskoristiti tu mogućnost, minimalna plaćanja najma obuhvaćaju obveze za minimalna plaćanja tijekom razdoblja najma do očekivanoga datuma realizacije mogućnosti kupnje i plaćanja potrebnog za njezinu realizaciju. Financijskim najmom nabavljena postrojenja i oprema vodi se u imovini najmoprimatelja prema vrsti sredstava u vrijednosti koju čini²⁶:

²⁵ M. Štahan et al., Računovodstvo trgovačkih društava, TEB – poslovno savjetovanje d.o.o., Zagreb, 2010., str. 759

²⁶ V. Brkanić, Optimalizacija bilančne strukture, RRiF plus, Zagreb, 2002., str. 168

- a) zbroj najamnina koje će biti plaćene tijekom trajanja ugovora o financijskom najmu;
- b) minus svota kamate koja je sadržana u svoti najamnine;
- c) plus svota ostatka vrijednosti na kraju najamnog razdoblja (osim ako je i ta naknada sadržana u svoti najamnine);
- d) plus svota carinskih davanja i poreza koji se ne mogu odbiti u tijeku razdoblja najma;
- e) plus troškovi montaže i ostali troškovi koji su nastali da bi se sredstvo dovelo u radnu funkciju.

4.1.2. Računovodstveni aspekti financijskog leasinga kod najmodavca

Najmodavatelj, imovinu koju je dao najmoprimatelju putem ugovora o financijskom leasingu evidentira kao dugoročno potraživanje u iznosu koji je jednak neto ulaganju u najam. Prema MRS-u 17. t. 4. neto ulaganje u najam je bruto ulaganje u najam diskontirano za kamatnu stopu koja proizlazi iz najma. Dok je bruto ulaganje u najam zbroj: (a) potraživanja najmodatelja za minimalna plaćanja najamnine u okviru financijskoga najma; i (b) svih nezajamčenih ostataka vrijednosti koji pripadaju najmodavatelju.

Davatelj leasinga obračunava svoja potraživanja za najam objekta leasinga kao povrat glavnice i financijski prihod. Tim potraživanjem najmodavatelj je prenio na najmoprimatelja gotovo sve rizike i koristi nad imovinom koja je predmet ugovora, a taj prihod predstavlja naknadu za njegovo ulaganje i uslugu najma te imovine. Davatelj leasinga u poslovnim knjigama vodi imovinu koju daje u financijski leasing kao imovinu koja se drži radi prodaje.

4.2. Računovodstvo operativnog leasinga

Operativni leasing je takva vrsta leasinga kod kojeg primatelj objekta leasinga plaća davatelju leasinga određenu naknadu za korištenje objekta leasinga koja ne

mora uzeti u obzir cjelokupnu vrijednost objekta leasinga. Ovaj tip leasinga ima obilježja običnog najma. Kod operativnog leasinga primatelj leasinga koristi sredstvo leasinga u razdoblju koje je kraće od ekonomskog vijeka trajanja predmeta leasinga. Primatelj uz određene uvjete može prekinuti ugovor o operativnom leasingu. Kod operativnog leasinga veći dio rizika i koristi koje su povezane s vlasništvom nad sredstvom koje je predmet leasinga ostaje na najmodavatelju. On zadržava ekonomsko i pravno vlasništvo nad predmetom leasinga, a primatelj stječe samo pravo korištenja tog predmeta i to pažnjom dobrog gospodarstvenika.

Primatelj leasinga kod ove vrste leasinga nema određenu opciju kupnje objekta leasinga. Nakon isteka ugovorenog roka trajanja leasinga, predmet leasinga se vraća davatelju leasinga. Postoji mogućnost da korisnik leasnika otkupi predmet leasinga nakon isteka ugovora, ali po cijeni koja predstavlja tržišnu cijenu tog sredstva u trenutku otkupa. Osnovna smisao operativnog leasinga je korištenje predmeta leasinga u njegovom najboljem vijeku trajanja, ali bez stjecanja vlasništva. Operativni leasing omogućuje da se po isteku ugovora sredstvo vrati najmodavatelju te da se zamijeni za drugo, novije, modernije i bolje sredstvo.

5. POREZNI ASPEKT LEASINGA

U ovom dijelu rada obrađuje se tretman leasinga s poreznog aspekta. Biti će prikazani aspekti s motrišta zakona o porezu na dobit i Zakonu poreza na dodanu vrijednost.

5.1. Porezni aspekti financijskog leasinga kod najmoprimca s motrišta Zakona o porezu na dobit

Nakon što najmoprimac evidentira objekt leasinga, koji je unajmljen putem financijskog leasinga, kao vlastitu dugotrajnu materijalnu imovinu, ona podliježe amortizaciji. Obračun i knjiženje amortizacije imovine uzete na leasing treba biti prema računovodstvenim načelima za amortizaciju. Period na koji najmoprimatelj amortizira imovinu uzeto na financijski leasing ovisan je o tome koji je rok kraći, da li razdoblje najma ili njegov procijenjeni vijek uporabe. Procijenjeni vijek uporabe predstavlja razdoblje u kojem se očekuje da će društvo rabiti sredstvo koje se amortizira.

Amortizacijska stopa se izračunava pomoću vijeka trajanja, i to na sljedeći način: Amortizacijska stopa = $100/\text{vijek uporabe}$ u godinama. Iz formule je vidljivo da što je vijek uporabe kraći, to je stopa amortizacije veća, a posljedično je veći i iznos troška amortizacije. Odnosno, što je vijek uporabe duži, to je stopa amortizacije manja, a i iznos troška amortizacije je manji. Člankom 12 st. 5. Zakona o porezu na dobit²⁷ propisane su porezno dopuštene stope amortizacije odnosno amortizacijski vijek trajanja imovine. Tako je npr. stopa amortizacije za osobne automobile 20%, za brodove veće od 1000 BRT 5%, za opremu, mehanizaciju i ostala vozila (teretna i vučna vozila, priključna transportna sredstva, kamioni, dostavna vozila, autobusi) stopa amortizacije je 25%. Porezno priznatim rashodom smatra se i amortizacija obračunana po udvostručenim poreznim stopama, kao i amortizacija obračunana po stopama manjim od porezno dopustivih svota. Ako se pak amortizacija obračunava po stopama koje su veće od porezno dopuštenih

²⁷ Zakon o porezu na dobit 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13

udvostručenih stopa, priznaje se trošak amortizacije samo do visine udvostručene stope, a razlika je porezno neprizati trošak.

Najmoprimac treba barem na kraju svake poslovne godine preispitati da li postoji značajna promjena očekivanog vijeka uporabe imovine uzete na leasing. Ako je došlo do promjene ekonomskog vijeka uporabe sredstva najmoprimac treba promjeniti i stope amortizacije te donijeti odluku o promjeni računovodstvene procjene u vezi s obračunom amortizacije. U slučaju da je objekt leasinga osobni automobil ili drugo sredstvo za osobni prijevoz tada se amortizacija priznaje do 400.000,00 kn troška nabave po jednom sredstvu. Isto tako, kod amortizacije osobnih automobila porezno je priznati 70% troška amortizacije, a 30% troška amortizacije je porezno nepriznati trošak. Iznimno, ako se sredstvo koristi isključivo za registriranu djelatnost prijevoza ili najma, priznaje se cjelokupni iznos amortizacije. Obračun amortizacije počinje prvog dana mjeseca koji slijedi nakon mjeseca u kojem je imovina stavljena u uporabu, a završava kada je imovina u potpunosti amortizirana, uništena ili otuđena.

Prilikom sklapanja ugovora o leasingu ugovara se i razdoblje trajanja leasinga. O razdoblju trajanja leasinga ovisi i rata leasinga. Ako je razdoblje trajanja leasinga dulje, rata će biti manja, ali će sadržavati veći iznos obračunatih kamata. Leasing rata je naknada koju najmoprimatelj plaća najmodavcu za uporabu predmeta leasinga. Ugovorom se obično dogovara plaćanje mjesečnih rata, odnosno 12 rata leasinga godišnje. "Parametri koji određuju visinu neto rate kod financijskog leasinga su: bruto cijena objekta leasinga, otkupna rata, uplaćeno učešće, kamata, trajanje ugovora."²⁸ Prilikom sklapanja ugovora o financijskom leasingu davatelj leasinga je dužan uručiti primatelju leasinga i otplatni plan u kojem se vidi koliko se po pojedinoj rati otplaćuje glavnice, koliko kamate, te kolika je realna godišnja kamatna stopa. Kod izračuna leasing rate najčešće se rabi excelova funkcija PMT. Formula glasi: =PMT (kamate/12; broj rata; - (bruto cijena-jamčevina); Otkupna rata;0). Nula na kraju formule označava da se rata naplaćuje na kraju razdoblja, a ukoliko se rata naplaćuje na početku razdoblja u formulu se uvrštava 1.²⁹ Formulu za izračun mjesečnog anuiteta³⁰:

²⁸ K. Cinotti, Leasing u praksi, Zagreb, Centar za računovodstvo i financije, 2005., str. 89

²⁹ Loc. cit.

³⁰ K. Horvat Jurjec, Računovodstvo financijskog leasinga (najma), Računovodstvo, revizija i financije, 6/12, 2012., pp.22-28, str. 23

$$x = \frac{K \times r^n (r - 1)}{r^n - 1} \quad a = KxVnp \text{ pri čemu je } r = p/100$$

K=svota glavnice

n=broj razdoblja otplate

p=kamatna stopa dekurzivna

r=dekurzivni kamatni faktor

V=pete financijske tablice

Korisnik objekta leasinga prilikom plaćanja anuiteta, odnosno rate leasinga plaća trošak financiranja odnosno kamatu i otplaćuje glavnice odnosno vrijednost predmeta leasinga. Kamata se kao financijski trošak raspoređuje na cijelo razdoblje leasinga. Ona je u cijelosti porezno priznati trošak, čak i kada je riječ o osobnim automobilima i drugim sredstvima za osobni prijevoz.

5.2. Porezni aspekti financijskog leasinga kod najmodavca s motrišta Zakona o porezu na dodanu vrijednost

Kod financijskog leasinga najmodavac si priznaje pretporez po računu kojeg je dobio od najmodavca za isporučeno sredstvo koje je predmet leasinga. Najmodavac na računu mora istaknuti osnovicu za PDV i iznos obračunatog PDV-a, odnosno mora iskazati vrijednost isporučene imovine i obračunati PDV-e na vrijednost isporuke. Račun mora ispostaviti u onom obračunskom razdoblju u kojem je bila isporuka sredstva leasinga, bez obzira što se isporučena imovina otplaćuje u ratama. Prilikom izdavanja računa za kamatu odnosno obavijesti o plaćanju, najmodavac ne obračunava porez na dodanu vrijednost, jer su kamate kod financijskog leasinga oslobođene PDV-a prema čl. 40. st. 1. t.b. Zakona o PDV-u. Sukladno čl. 61. st. 1. točka a) Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN br. 73/13-153/13) porezni obveznik ne može odbiti pretporez za nabavu i najam plovila namjenjenih za razonodu, zrakoplova, osobnih automobila i drugih sredstava za osobni prijevoz, uključujući nabavu svih dobara i usluga u vezi s tim dobrima. Iznimno, a prema čl. 61. st. 2. Zakona o porezu na dodanu vrijednost poduzetnici koji nabavljaju plovila i zrakoplove kojima se obavlja djelatnost prijevoza putnika i dobara

te iznajmljivanja ili se nabavljaju za daljnju prodaju te ako se radi o osobnim automobilima i drugim prijevoznim sredstvima za osobni prijevoz koja se koriste za obuku vozača, testiranje vozila, servisnu službu, djelatnost prijevoza putnika i dobara, prijevoza umrlih, iznajmljivanja ili se nabavljaju za daljnju prodaju, pretporez se može iskoristiti u cijelosti. Nadalje, u čl. 136. st. 4. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost (NN 79/13-35/14) propisano je da ako se radi o osobnim automobilima i drugim sredstvima za osobni prijevoz koja su u najmu ili leasingu, nije dopušten odbitak pretporeza koji se odnosi na naknadu za najam ili leasing tih vozila te na sve druge nabave (isporuke) dobara i usluga koje su usko vezane za korištenje tih vozila koje po ugovoru snosi korisnik najma. Prema tome, odbitak pretporeza nije moguć prilikom nabave svih vrsta imovine na financijski leasing.

Važno je napomenuti da ukoliko porezni obveznik nakon isplate zadnje rate leasinga i prijenosa vlasništva nad predmetom leasinga, odluči prodati imovinu nad kojom prema gore spomenutim člancima nije imao pravo iskoristiti pretporez, kod prodaje takve imovine takva isporuka oslobođena je poreza na dodanu vrijednost, sukladno čl. 40. st. 2. Zakona o PDV-u te čl. 74. Pravilnika o PDV-u, jer prilikom nabave nije bio moguć odbitak pretporeza. Na temelju ugovora o financijskom leasingu praksa je da najmoprimac uplati određeni iznos predujma. Taj predujam predstavlja određeni novčani iznos koji primatelj leasinga uplaćuje davatelju leasinga kao unaprijed plaćeni trošak najma. Prema čl. 30. st. 5. Zakona o PDV-u i čl. 37. Pravilnika o PDV-u, obveza obračuna PDV-a na primljenu svotu predujma nastaje u trenutku primitka predujma. Za iznos primljenog predujma davatelj leasinga je u obavezi da izda račun za predujam koji mora sadržavati sve elemente računa koji su propisani čl. 79. st. 1. Zakona o PDV-u. Na temelju primljenog računa za predujam primatelj leasinga ima pravo na priznavanje pretporeza u svoti koja je naznačena na računu za predujam. Nakon isporuke predmeta leasinga izdaje se račun u kojem porezni obveznik od obračunanog PDV-a po tom računu umanjuje poreznu osnovicu i PDV obračunan na primljeni predujam. Ako je isporuka predmeta leasinga i uplata predujma u istom mjesecu, tada najmodavac ne mora izdati račun za predujam, odnosno za uplaćeni udio jer je i ta svota sadržana u računu najmodavca.

5.2.1. Primjer knjiženja imovine dane u financijski leasing kod najmoprimca

Primjeri koji će se navoditi u radu dani su simbolično kako bi se moglo prikazati način knjiženja kod najmoprimca i najmodavca.

Leasing društvo PBZ Leasing d.o.o. zaključilo je 01. lipnja 2015. godine s najmoprimcem tvrtkom za održavanje i upravljanje zgradama Castrum Pula 97 d.o.o. ugovor o financijskom leasingu za financiranje nabave osobnog automobila. Ugovor je sklopljen na 60 mjeseci, uz učešće od 20% (141.000,00 kn) i godišnju kamatnu stopu od 10%. Bruto cijena osobnog automobila je 705.000,00 kn. Troškovi obrade ugovora iznose 11.250,00 kn (PDV uračunan). Plaćanjem zadnje rate najmoprimac postaje i pravni vlasnik osobnog automobila. Automobil je isporučen najmoprimcu odnosno društvu Istragradnja d.o.o. u lipnju i stavljen je odmah u uporabu. Davatelj leasinga je izdao račun za prvu ratu na ukupan iznos od 11.983,33 kn, od toga je glavnica 7.283,33 kn, a kamata 4.700,00 kn. Castrum Pula 97 d.o.o. je platilo račun leasing društvu. U mjesecu srpnju obračunana je amortizacija na osobni automobil po stopi od 20%.

S obzirom da je uplata učešća i isporuka osobnog automobila bila u istom mjesecu, najmodavac, nije ispostavljao račun za predujam za učešće, jer je i taj iznos sadržan u računu za osobni automobil koji je ispostavio najmodavac. Za izračun otplatnog plana potrebno je od bruto cijene osobnog automobila oduzeti iznos učešća, kako bi dobili iznos ostatka glavnice za otplatu na koju se obračunavaju kamate.

Bruto cijena osobnog automobila	705.000,00
- Uplaćeno učešće:	141.000,00
= Ostatak glavnice za otplatu:	564.000,00

Izračun nabavne vrijednosti osobnog automobila uzetog na financijski leasing:

Nabavna vrijednost osobnog automobila s PDV-om:	705.000,00
+ Naknada za obradu ugovora:	11.250,00
Ukupna nabavna vrijednost osobnog automobila:	716.250,00

Obračun amortizacije na ukupnu vrijednost osobnog automobila:

716.250,00kn x 20% = 143.250,00

Tablica 1. Razrada godišnje amortizacije osobnog automobila:

Amortizacija na ukupnu nabavnu vrijednost	Amortizacija na svotu do 400.000,00 kn			Amortizacija na svotu iznad 400.000,00
	Ukupna amortizacija	70% amortizacije	30% amortizacije	
143.250,00	80.000,00	56.000,00	20.000,00	63.250,00

Izvor: vlastita izrada uz savjetovanje sa stručnom osobom te prema predlošku od strane leasing kuće

Tablica 2. Otplatni plan ugovora o financijskom leasingu:

RATA	ANUITIET	OTPLATA GLAVNICE	KAMATE	OSTATAK GLAVNICE
				564.000,00
1.	11.983,33	7.283,33	4.700,00	556.716,67
2.	11.983,33	7.344,03	4.639,31	549.372,64
3.	11.983,33	7.405,23	4.578,11	541.372,41
4.	11.983,33	7.466,94	4.516,40	534.500,47
5.	11.983,33	7.529,16	4.454,17	526.971,31
itd.				
55.	11.983,33	7.848,15	4.135,18	488.373,83
56.	11.983,33	11.496,27	487,06	46.951,13
57.	11.983,33	11.592,07	391,26	35.359,05
58.	11.983,33	11.688,67	294,66	23.670,38
59.	11.983,33	11.786,08	197,25	11.884,30
60.	11.983,33	11.884,30	99,04	0,00
	719.000,00	564.000,00	155.000,00	

Izvor: vlastita izrada uz savjetovanje sa stručnom osobom te prema predlošku od strane leasing kuće

Tablica 3. Knjiženje u poslovnim knjigama najmoprimca Castrum Pula 97 d.o.o.

Tek. br.	OPIS	Račun	Svota	
			Duguje	Potražuje
1.	Predujmovi za transportna sredstva Žiro-račun u banci Za uplaćeno učešće	0361 1000	141.000,00	141.000,00
2.	Transportna sredstva u pripremi Dugoročne obveze iz financijskog leasinga Za račun najmodavca za osobni automobil nabavljen na financijski leasing	0373 2201	11.250,00	11.250,00
3.	Transportna sredstva u pripremi Dugoročne obveze iz financijskog leasinga Za račun najmodavca za osobni automobil nabavljen na financijski leasing	0373 2530	705.000,00	705.000,00
4.	Dugoročne obveze iz financijskog leasinga Predujmovi za transportna sredstva Za zatvaranje obveze uplaćenim predujmom – učešćem	2530 0361	141.000,00	141.000,00
5.	Putnička vozila (osobna) Transportna sredstva u pripremi Za stavljanje osobnog automobila u uporabu	03200 0373	716.250,00	716.250,00
6.	Kamate iz leasing poslova Dugoročne obveze iz financijskog leasinga Dobavljači usluga – leasinga Za primljeni račun za prvu ratu	4731 2530 2201	4.700,00 7.283,33	11.983,33
7.	Dobavljači usluga – leasinga Žiro-računi u banci Za plaćanje prve leasinga rate	2201 1000	11.983,33	11983,33
	70% amortizacije osobnog automobila 30% amortizacije osobnog automobila Dio amortizacije osobnog automobila na	4320 4321	4.666,67 2.000,00	

8.	vrijednost iznad 400.000,00 kn	4322	5.270,83	
	Akumulirana amortizacija osobnih automobila	0392		11.937,50
	Za obračun amortizacija za srpanj			

Izvor: vlastita izrada uz savjetovanje sa stručnom osobom te prema predlošku od strane leasing kuće

5.3. Porezni aspekti financijskog leasinga kod najmodavca

U ovom će se potpoglavlju obraditi porezni aspekti financijskog leasinga kod najmodavca.

5.3.1. Porezni aspekti financijskog leasinga kod najmodavca s motrišta Zakona o porezu na dobit

Proizvođač najmodavac ili posrednik najmodavac priznaju dobit ili gubitak od prodaje za razdoblje u skladu s politikom koju subjekt primjenjuje na izravnu prodaju. Proizvođač ili posrednik u ulozi najmodavca ostvaruje dobitak ili gubitak koji je jednak dobitku ili gubitku koji se ostvaruje izravnom prodajom imovine koja se daje u leasing po redovnim prodajnim cijenama, te ostvaruje financijski prihod tijekom trajanja ugovora o financijskom leasingu. Dobit od prodaje je razlika između prihoda od prodaje i troškova prodaje. Prema MRS-u 17. t. 44. prihod od prodaje koji na početku razdoblja najma priznaju proizvođač ili posrednik u ulozi najmodavca jest poštena vrijednost imovine, ili, ako je niža, sadašnja vrijednost minimalnih plaćanja najma koje obračunava najmodavac, a koja se računa na temelju tržišne kamatne stope.

Troškovi prodaje koji se priznaju na početku razdoblja najma su nabavna vrijednost ili knjigovodstvena vrijednost, ako se razlikuje, iznajmljene nekretnine, umanjena za sadašnju vrijednost nezajamčenog ostatka vrijednosti. Prema MRS 17. t. 40. financijski prihodi koje najmodavac ostvaruje na temelju imovine dane u financijski leasing raspoređuju se sustavno za cijelo vrijeme trajanja ugovora o leasingu. To se raspoređivanje prihoda vrši na način koji odražava stalnu periodičnu stopu povrata na neto ulaganje najmodavca u financijski najam. Prilikom pregovaranja i dogovaranja leasing posla mogu nastati troškovi kao što su provizije,

naknade za pravne usluge, interni troškovi koje najmodavac priznaje kao rashod na početku razdoblja najma ili se raspoređuju na teret prihoda tijekom trajanja razdoblja leasinga.

5.3.2. Porezni aspekti financijskog leasinga kod najmodavca s motrišta Zakona o porezu na dodanu vrijednost

Kod ugovora o financijskom leasingu najmodavac je dužan za imovinu koju je dao u financijski leasing izdati račun. Najmodavac je u obvezi izdati račun sa svim elementima koji su propisani člankom 79. st. 1. Zakona o porezu na dodanu vrijednost te iskazati vrijednost isporučene imovine i obračunati PDV-e na vrijednost isporuke.

Elementi računa su:

1. broj računa i datum izdavanja,
2. ime i prezime (naziv), adresu, osobni identifikacijski broj ili PDV identifikacijski broj poreznog obveznika koji je isporučio dobra ili obavio usluge (prodavatelja),
3. ime i prezime (naziv), adresu, osobni identifikacijski broj ili PDV identifikacijski broj poreznog obveznika kome su isporučena dobra ili obavljene usluge (kupca),
4. količinu i uobičajeni trgovački naziv isporučenih dobara te vrstu i količinu obavljenih usluga,
5. datum isporuke dobara ili obavljenih usluga ili datum primitka predujma u računu za predujam, ako se taj datum može odrediti i ako se razlikuje od datuma izdavanja računa,
6. jediničnu cijenu bez PDV-a, odnosno iznos naknade za isporučena dobra ili obavljene usluge, razvrstane po stopi PDV-a,
7. popuste ili rabate ako nisu uključeni u jediničnu cijenu,
8. stopu PDV-a,
9. iznos PDV-a razvrstan po stopi PDV-a, osim ako se primjenjuje posebni postupak za koji je u smislu ovoga Zakona taj podatak isključen,
10. zbrojni iznos naknade i PDV-a.

Račun se mora izdati u mjesecu u kojem je najmoprimac preuzeo sredstvo. Po tom računu najmoprimac si priznaje pretporez, a najmodavac je u obavezi taj porez platiti. Isto tako, ako je ugovorom ugovoreno plaćanje akontacije-učešća tada najmodavac mora ispostaviti najmoprimcu račun za predujam najkasnije sa zadnjim danom u mjesecu kada su ta sredstva doznačena na njegov žiro-račun. Nakon što se obavi isporuka predmeta leasinga, davatelj leasinga izdaje račun u kojem je prema čl. 159. st. 2. Pravilnika o PDV-u u obavezi da od obračunanog PDV-a po tom računu umanjuje poreznu osnovicu i PDV obračunan na primljeni predujam. Na tom računu obavezan je navesti i broj izdanog računa za primljeni predujam. Ako davatelj leasinga u istom mjesecu u kojem je bila uplata predujma ispostavi i račun za predmet financijskog leasinga, tada ne treba izdati račun za predujam.

5.3.3. Primjer knjiženja imovine dane u financijski leasing kod najmodavca

Leasing društvo PBZ Leasing d.o.o. zaključilo je 01. lipnja 2015. godine s najmoprimcem tvrtkom za održavanje i upravljanje zgradama Castrum Pula 97 d.o.o. ugovor o financijskom leasingu za financiranje nabave osobnog automobila. Ugovor je sklopljen na 60 mjeseci, uz učešće od 20% i godišnju kamatnu stopu od 10%. PBZ Leasing d.o.o. nabavilo je osobni automobil od dobavljača objekta leasinga – Auto Radolović d.o.o. Auto Radolović d.o.o. je ispostavila račun za osobni automobil u bruto svoti od 705.000,00 kn. Leasing društvo je platilo automobil odmah po primitku računa. Automobil je isporučen najmoprimcu, odnosno društvu Castrum Pula 97 d.o.o. u lipnju i stavljen je odmah u uporabu. Troškovi obrade ugovora iznose 11.250,00 kn (PDV uračunan). Obračunane kamate na cjelokupno razdoblje trajanja leasinga su 155.000,00 kn. Davatelj leasinga je izdao račun za prvu ratu na ukupan iznos od 11.983,33 kn, od toga je glavnica 7.283,33 kn, a kamata 4.700,00 kn. Društvo Castrum Pula 97 d.o.o. je platilo račun leasing društvu.

Tablica 4. Knjiženja u poslovnim knjigama najmodavca PBZ leasing d.d.:

Tek. br.	OPIS	Račun	Svota		
			Duguje	Potražuje	
1.	Žiro-račun u banci	1000	141.000,00	141.000,00	
	Obveza za primljene predujmove Za primljeno učešće po ugovoru o financijskom leasingu	2250			
2.	Nabavna vrijednost prodane robe	7100	564.000,00	705.000,00	
	Pretporez po ulaznom računu – 25%	14003	141.000,00		
	Obveze prema dobavljačima Nabava automobila koji se daje u financijski leasing	2200			
3.	Obveze prema dobavljačima	2200	705.000,00	705.000,00	
	Žiro-račun u banci Plaćanje računa za automobil	1000			
4.	Potraživanja za prodaju u financijskom leasingu	0714	705.000,00	141.000,00	
	Obveze za PDV – 25%	2403			
	Prihodi od prodane robe u financijskom leasingu	7670		564.000,00	
	Za izdani račun za osobni automobil dan u financijski leasing				
5.	Potraživanja za prodaju u financijskom leasingu (kamate)	0714	155.000,00	155.000,00	
	Odgodeni prihodi od kata iz financijskog leasinga Za ukupno obračunane kamate za buduće razdoblje najma	2934			
6.	Potraživanje od kupca za pružene usluge	1201	11.250,00	2.250,00	
	Obveze za PDV – 25%	24003			9.000,00
	Prihodi od prodaje ostalih usluga Za izdani račun za troškove obrade ugovora	7519			
7.	Obveze za primljene predujmove	2201	11.983,33	11983,33	
	Potraživanja za prodaju u financijskom leasingu	1000			

	Za zatvaranje potraživanja primljenim predujmom			
8.	Potraživanja od kupca za dospjelu glavniciu i kamatu iz financijskog leasinga	1208	11.983,33	
	Potraživanja za prodaju u financijskom leasingu	0714		7.283,33
	Potraživanja za prodaju u financijskom leasingu (kamate)	0714		4.700,00
9.	Za dospjelu prvu ratu			
	Odgođeni prihodi od kamata iz financijskog leasinga	2934	4.700,00	
	Prihodi od redovitih kamata	7710		4.700,00
	Za prijenos dospjelih kamata u korist prohoda razdoblja			
10.	Žiro-računi u banci	1000	11.983,33	
	Potraživanja od kupaca za dospjelu glavniciu i kamatu iz financijskog leasinga	1208		11.983,33
	Za naplaćenu prvu ratu po ugovoru o financijskom leasingu			

Izvor: vlastita izrada uz savjetovanje sa stručnom osobom te prema predlošku od strane leasing kuće

Kroz navedeni primjer vidljivo je kako je najmodavac u svojim poslovnim knjigama kod izdavanja računa za predmet leasinga, imovinu danu u financijski leasing evidentira kao dugoročno potraživanje prema najmoprimcu. On na tu imovinu ne obračunava amortizaciju, nego se takva imovina tretira kao klasična prodaja robe. Najmodavac ukupne obračunane kamate na početku razdoblja knjiži kao odgođeni prihod te se one tijekom razdoblja trajanja leasinga preknjižavaju na prihode. Najčešće se to preknjižavanje obavlja jednom mjesečno kada se i izda račun za leasing ratu. Iako je riječ o osobnom automobilu, davatelj leasinga ima pravo na odbitak pretporeza, jer je riječ o nabavi automobila za daljnju prodaju.

5.4. Porezni aspekti operativnog leasinga kod najmoprimca

U ovom će se potpoglavlju sagledavati porezni aspekti operativnog leasinga kod najmoprimca.

5.4. Porezni aspekti operativnog leasinga kod najmoprimca s motrišta Zakona o porezu na dobit

Primatelj leasinga plaća najamninu na temelju računa koji mu ispostavlja davatelj leasinga. Ta najamnina se po računima knjiži kao rashod sustavno kroz cijelo razdoblje najma. Novi Zakon o leasingu³¹ u čl. 60. st. 4. i 5. propisuje da ako nije drukčije ugovoreno, pristojbe i druga davanja koja su u neposrednoj vezi s korištenjem objekta leasinga snosi primatelj leasinga. Ako je prema posebnom propisu za prekršaj koji je u neposrednoj vezi s korištenjem objekta leasinga odgovoran vlasnik objekta leasinga, a objekt leasinga u vrijeme počinjenja prekršaja nije bio u posjedu davatelja leasinga u svrhu utvrđivanja postojanja prekršaja i prekršajne odgovornosti, uzet će se da je primatelj leasinga vlasnik objekta leasinga.

Primatelj leasinga je obvezan snositi i sve izdatke koji su dogovoreni ugovorom o operativnom leasingu. To su npr. troškovi registracije, tehničkog pregleda, osiguranja, kazni, porez na cestovna i motorna vozila, cestarine i sl. Takvi se izdaci uračunavaju u naknadu za obavljenju uslugu te su za najmoprimca porezno priznati troškovi koji umanjuju osnovicu poreza na dobit. U slučaju da je predmet objekta operativnog leasinga osobni automobil trošak osiguranja ne može biti u cijelosti priznat jer ga nije zaračunala izravno osiguravajuća kuća primatelju leasinga, nego je on dio naknade leasing društva te se priznaje samo 70% troška, dok je 30% troška osiguranja porezno nepriznat trošak.

³¹ Zakon o leasingu NN141/13

5.4.1. Porezni aspekti operativnog leasinga kod najmodavca s motrišta Zakona o porezu na dodanu vrijednost

Kod operativnog leasinga najmodavci uglavnom traže da se uplati jamčevina. Kao što je ranije napomenuto jamčevina nije naknada za isporučena dobra, odnosno usluge, te nije ni oporeziva porezom na dodanu vrijednost. Jamčevina po operativnom leasingu se knjiži na potraživanja za jamčevine u razredu 0. Ona se po isteku vremena na koji je ugovor sklopljen vraća u cijelosti najmodavcu odnosno umanjuje se u slučaju ako postoje neke nepodmirene obveze te se razlika jamčevine vraća najmodavcu.

Najmodavac kod operativnog leasinga može tražiti od primatelja leasinga da izvrši uplatu akontacije za buduće najamnine. U tom slučaju najmodavac je obavezan po primitku akontacije izdati račun za predujam. Za najmodavca ta akontacija predstavlja unaprijed plaćene troškove najamnine. Pravilnikom o PDV-u propisano je da davatelj predujma ima pravo priznati pretporez u obračunskom razdoblju u kojem je taj predujam uplaćen, ako je od primatelja dobio račun za predujam, neovisno o tome što dobro još nije isporučeno. U praksi se često zna dogoditi da davatelj leasinga umjesto računa za predujam ispostavi redovan račun u kojem se zaračunavaju buduće najamnine. Račun za buduće najamnine primatelj leasinga knjiži kao vremensko razgraničenje odnosno na unaprijed plaćenu zakupninu. U slučaju da je najmodavac izdao redovan račun za buduće rate, on kod izdavanja mjesečnog računa za najam izdaje račun za najam umanjen za dio najma koji je unaprijed zaračunan.

Primatelj leasinga snosi sve izdatke koji su dogovoreni ugovorom o operativnom leasingu, a davatelj leasinga je u zakonskoj obvezi da za te izdatke izda račun i na njih obračuna porez na dodanu vrijednost. Po primljenom računu primatelj leasinga ima pravo na priznavanje pretporeza.

Najmodavac ne može koristiti pretporez prilikom najma osobnog automobila i ostalih sredstava za osobni prijevoz. Taj pretporez se knjiži kao trošak, pa se ukupan iznos računa dijeli na 70% porezno priznatog troška najma i 30% porezno nepriznatog troška najma.

5.4.2. Primjer knjiženja imovine dane u operativni leasing kod najmoprimca

Leasing društvo PBZ Leasing d.o.o. je 01. lipnja 2015. godine sklopilo ugovor o operativnom leasingu osobnog automobila s najmoprimcem tvrtkom za održavanje i upravljanje zgradama Castrum Pula 97 d.o.o. Neto-vrijednost osobnog automobila je 564.000,00 kn. Ugovor je sklopljen na razdoblje od 5 godina, uz plaćanje jamčevine u visini od 133.950,00 kn i godišnju kamatnu stopu 10%. Najmodavac je najmoprimcu izdao račun za troškove obrade ugovora na iznos 11.250,00 kn (PDV uračunan). Račun je plaćen. Leasing društvo izdaje račun za prvu ratu najamnine u iznosu 11.421,60 kn (PDV uračunan). Najmoprimac je platio račun. PBZ Leasing d.o.o. je izao račun najmoprimcu za troškove registracije osobnog automobila i obvezno osiguranje automobila danog u operativni leasing na iznos od 2.300,00 kn (PDV uračunan). Plaćen je račun za registraciju i obvezno osiguranje osobnog automobila uzetog na operativni leasing.

Tablica 5. Knjiženje u poslovnim knjigama najmoprimca Castrum Pula 97 d.o.o.:

Tek. br.	OPIS	Račun	Svota	
			Duguje	Potražuje
1.	Potraživanja za jamčevine operativnog leasinga	0730	133.950,00	133.950,00
	Žiro-račun u banci Za uplaćenu jamčevinu po ugovoru o operativnom leasingu	1000		
2.	70% usluga operativnog leasinga automobila +70% PDV-a	4143	7.875,00	11.250,00
	30% usluga operativnog leasinga automobila + 30% PDV-a	4146	3.375,00	
	Dobavljači iz operativnog leasinga Za troškove obrade ugovora o operativnom leasingu	2204		
3.	Dobavljači iz operativnog leasinga Žiro-račun u banci	2204 1000	11.250,00	11.250,00
	Za plaćeni račun za troškove obrade ugovora o operativnom leasingu			

4.	70% usluga operativnog leasinga automobila +70% PDV-a	4143	7.995,12	11.421,60
	30% usluga operativnog leasinga automobila +30%PDV-a	4146	3.426,48	
	Dobavljači iz operativnog leasinga Za primljeni račun za mjesečnu najamninu osobnog automobila po ugovoru o operativnom leasingu	2204		
5.	Dobavljači iz operativnog leasinga	2204	11.421,60	11.421,60
	Žiro-račun u banci	1000		
	Za plaćeni račun mjesečnu najamninu osobnog automobila	2934		
6.	70% usluga operativnog leasinga automobila + 70% PDV-a	4143	1.610,00	2.300,00
	30% usluga operativnog leasinga automobila + 30% PDV-a	4146	690,00	
	Dobavljači iz operativnog leasinga Za primljeni račun za registraciju i obavezno osiguranje automobila po ugovoru	2204		
7.	Dobavljači iz operativnog leasinga	2204	2.300,00	2.300,00
	Žiro-račun u banci	1000		
	Za plaćeni račun za registraciju i obavezno osiguranje osobnog automobila			

Izvor: vlastita izrada uz savjetovanje sa stručnom osobom te prema predlošku od strane leasing kuće

5.5. Porezni aspekti operativnog leasinga kod najmodavca

5.5.1. Porezni aspekti operativnog leasinga kod najmodavca s motrišta Zakona o porezu na dobit

Imovina dana u najam putem operativnog leasinga predstavlja vrlo bitnu stavku u bilanci najmodavca te je trošak amortizacije izuzetno značajan. Ovisno o stopi

amortizacije, imovinu se može podcijeniti ili precijeniti. Postoji nekoliko načina obračuna amortizacije kod najmodavca³²:

- amortizacija sučeljavanjem prihoda i rashoda
- uobičajena amortizacija
- metoda ubrzane amortizacije s knjiženjem preko kapitala

Prema računovodstvenim načelima primjenjuju se one stope amortizacije koje omogućuju amortizaciju predmeta leasingu u razdoblju trajanja leasinga. Na taj način se sučeljavaju prihodi koje ostvaruje najmodavac putem ugovora o leasingu i rashodi od amortizacije imovine koja je predmet ugovora o leasingu. Kako navodi Cinotti amortizacijska stopa računala bi se putem formule³³:

$$AS=(NV-OV)/TL$$

pri čemu su:

AS-amortizacijska stopa

NV-nabavna vrijednost

OV-ugovoreni ostatak vrijednosti

TL-trajanje leasinga u godinama.

Ova metoda obračuna amortizacije omogućava sučeljavanje prihoda i rashoda od korištenja osnovnih sredstava u istom vremenskom razdoblju, što kod ostalih metoda nije slučaj. Ona prikazuje ispravan rezultat u poslovnim knjigama, dok je kod drugih metoda kod kojih je određena fiksna stopa amortizacije poslovni rezultat iskrivljen. Tako, ako primjerice davatelj leasinga koristi veće stope amortizacije, u početku će rashodi biti veći od prihoda koje najmodavac ostvaruje od imovine, a na kraju razdoblja postojat će prihodi koji nemaju rashode, što će utjecati na iskazivanje neispravnog poslovnog rezultata. Glavni nedostatak primjene ovakvog izračuna amortizacijskih stopa je što bi svaki ugovor imao svoju amortizacijsku stopu.

Drugi način obračuna amortizacije je „uobičajeno amortiziranje“. Pod tim se misli na amortiziranje sukladno amortizacijskim stopama koje je propisao Zakon o porezu na dobit. Glavna prednost ovakvog obračuna amortizacije je jednostavnost. Međutim, s obzirom da nije moguće za sve ugovore s različitim uvjetima korištenja

³² K. Cinotti, Leasing u praksi, Zagreb, centar za računovodstvo i financije, 2005., str. 37-39

³³ Ibidem, str. 37

sredstva odrediti jednu amortizacijsku stopu, doći će do precijenjivanja ili podcijenjivanja imovine.

Davatelj leasinga je dužan kod primjene ove metode amortizacije provesti i umanjenje imovine ako je knjigovodstvena vrijednost sredstva ispod iznosa nadoknadive vrijednosti, odnosno ukoliko su amortizacijske stope nedovoljno visoke. Takvo umanjenje je porezno priznato tek u trenutku otuđenja ili rashodovanja imovine. Ova na prvi pogled jednostavna i uobičajena metoda amortizacije i nije najjednostavnija metoda obračuna amortizacije kada su u pitanja leasing društva.

Treći način obračuna amortizacije koji navodi Cinotti (2005) je metoda ubrzane amortizacije s knjiženjem preko kapitala. Kod ove metode amortizacije koriste se ubrzane amortizacijske stope, ali na način da se dio duple amortizacije knjiži u okviru rezervi kapitala. Leasing društvo ovom metodom obračuna amortizacije dobiva uvećani trošak amortizacije s jedne strane te rezerve s druge strane. Najmodavac treba voditi računa da iznos obračunane najamnine koja mu je prihod bude veća od iznosa obračunane amortizacije koja mu je rashod, kako ugovor o operativnom leasingu ne bi bio u gubitku.

U poslovnim knjigama najmodavca najamnina se prikazuje kao prihod od najma. Prema MRS 17. troškovi, uključujući amortizaciju, koji su nastali ostvarenjem prihoda od najma priznaju se kao rashod. Prihod od najma (bez primitaka za usluge, kao što su osiguranje i održavanje) priznaje se na linearnoj osnovi tijekom razdoblja najma, čak i ako primici nisu na toj osnovi, osim ako ne postoji koja druga sustavna osnova koja bolje predstavlja vremenski okvir u kojemu se smanjuje korist od uporabe imovine dane u najam. Početni izravni troškovi nastali pri najmodavcima u vezi s pregovaranjem i ugovaranjem poslovnoga najma dodaju se knjigovodstvenoj vrijednosti iznajmljene imovine i priznaju se kao rashod tijekom razdoblja najma na istoj osnovi kao i prihod od najma.

5.5.2. Porezni aspekti operativnog leasinga kod najmodavca s motrišta Zakona o porezu na dodanu vrijednost

Najmodavac izdaje račun za najam imovine koja je predmet ugovora o operativnom leasingu. Uglavnom je poslovna praksa da se računi za najam izdaju mjesečno. Na računu za najamninu najmodavac mora obračunati porez na dodanu

vrijednost. Bitno je naglasiti, da je kod operativnog leasinga kamata sastavni dio naknade odnosno najamnine, te se stoga PDV obračunava na ukupnu najamninu. Taj obračunani PDV po izdanim računima najmodavac iskazuje na obrascu PDV-e kao svoju obvezu za PDV-e.

5.5.3. Primjer knjiženja imovine dane u operativni leasing kod najmodavca

Leasing društvo PBZ Leasing d.o.o. je 01. lipnja 2015. godine sklopilo ugovor o operativnom najmu osobnog automobila s najmoprimcem tvrtkom za održavanje i upravljanje zgradama Castrum Pula 97 d.o.o. Ugovor je sklopljen na razdoblje od 5 godina, uz plaćanje jamčevine u visini od 133.950,00 kn igodišnju kamatnu stopu 10%. Leasing društvo je nabavilo osobni automobil od auto kuće Auto Radolović d.o.o.

Auto kuća je ispostavila račun leasing društvu na 705.000,00 kn (neto vrijednost automobila je 564.000,00 kn + PDV 25% je 141.000,00 kn). PBZ Leasing d.o.o. je podmirio račun za osobni automobil. Najmodavac je najmoprimcu izdao račun za troškove obrade ugovora na iznos 11.250,00 kn (PDV uračunan). Najmoprimac je platio račun. Leasing društvo izdaje račun za prvu ratu najamnine u iznosu 11.421,60 kn (PDV uračunan). Najmoprimac je platio račun. Obračunana je amortizacija za srpanj 2014. godine po stopi od 20%.

Tablica 6. Knjiženja u poslovnim knjigama najmodavca PBZ LEASING d.o.o.:

Tek. br.	OPIS	Račun	Svota	
			Duguje	Potražuje
1.	Žiro-račun u banci	1000	133.950,00	133.950,00
	Obveza za dugročnu jamčevinu Za primljenu jamčevinu po osnovi ugovora o operativnom najmu	2593		
2.	Osobni automobil	03200	564.000,00	705.000,00
	Pretporez po ulaznim računima	14003	141.000,00	
	Dobavljači opreme i postrojenja Za nabavljeni osobni automobil	2202		
	Dobavljači opreme i postrojenja	2202	705.000,00	

3.	Žiro-račun u banci Za plaćen račun dobavljača za osobni automobil	1000		705.000,00
4.	Potraživanja od kupaca za pruženu uslugu Obveze PDV-a – 25% Prihod od prodaje ostalih usluga Za izdan račun za trošak obrade ugovora	1201 24003 7519	11.250,00	2.250,00 9.000,00
5.	Žiro-račun u banci Potraživanja od kupaca za pruženu uslugu Za naplaćen račun za trošak obrade ugovora	1000 1201	11.250,00	11.250,00
6.	Potraživanja od kupaca za pruženu uslugu najma Obveze za PDV – 25% Prihodi od najmova Za izdan račun za mjesečnu najamninu za osobni automobil	1201 24003 7570	11.421,60	2.284,32 9.137,28
7.	Žiro-račun u banci Potraživanja od kupaca za pruženu uslugu najma Za naplaćenu mjesečnu najamninu po osnovi ugovora o operativnom najmu	1000 1201	11.421,60	11.421,60
8.	Amortizacija osobnog automobila Akumulirana amort. osobnog. Automobila Za obračun amortizacije za osobni automobil za srpanj 2015. god.	43100 03910	9.400,00	9.400,00

Izvor: vlastita izrada uz savjetovanje sa stručnom osobom te prema predlošku od strane leasing kuće

Iz navedenog primjera vidimo da najmodavac na uplaćenu jamčevinu ne obračunava PDV. Kao što smo već ranije napomenuli jamčevina nije naknada za isporučeno dobro ili uslugu, te se izdaje račun za primljeni predujam samo kada je riječ o unaprijed plaćenju najamnini. U navedenom primjeru je riječ o osobnom automobilu, ali najmodavac prilikom nabave može koristiti ukupni pretporez, jer je

svrha nabavke takvog osobnog automobila iznajmljivanje putem operativnog leasinga.

Prema Pravilniku o porezu na dobit i Zakonu o porezu na dobit s obzirom da se osobni automobil koristi za registriranu djelatnost najma, najmodavac priznaje iznos obračunane amortizacije u 100 % iznosu kao porezno priznati trošak, iako je nabavna vrijednost osobnog automobila preko 400.000,00 kn. Po isteku ugovora o operativnom leasingu, leasing društvo će napraviti konačni obračun.

Ukoliko obračunom bude utvrđeno da najmoprimac nema nepodmirenih obveza, najmodavac će mu vratiti ukupnu jamčevinu. Ako postoje nepodmirene obveze najmodavac će izvršiti prijeboj tih obveza sa odgovarajućim iznosom jamčevine, a ostatak jamčevine vratiti najmoprimcu. Istekom ugovora o operativnom leasingu najmoprimac vraća imovinu, odnosno osobni automobil u našem primjeru.

Najmodavac će vraćeni osobni automobil ili prodati ili će ga dati ponovno u najam istom ili nekom drugom najmoprimcu po novom ugovoru o operativnom leasingu.

6. LEASING I FINANCIJSKA KRIZA

Posljednja velika svjetska ekonomska kriza u Hrvatskoj se manifestirala početkom 2008. godine, prvotno zaustavljanjem gospodarskog rasta, zatim smanjenjem proizvodnje i potrošnje te naposljetku padom BDP-a od 5,8%³⁴. Između 1994. i 2008.³⁵ hrvatsko gospodarstvo je iskazivalo relativno visoke stope ekonomskog rasta, a jedan od glavnih pokretača rasta nacionalne ekonomije predstavljala je domaća potražnja, koja je u periodu između 2001. i 2008. rasla po stopi višoj od šest postotnih poena godišnje (odnosno brže od rasta BDP-a)³⁶. Potom je tijekom 2009. i 2010. došlo do pada realne potrošnje kućanstva od skoro 10%³⁷, kao rezultat pada neto realnih dohodaka, što se reflektiralo i kao smanjenje obujma uvoznih dobara.

U izvješću Europske komisije za 2011. ističe se kako je ključna vulnerabilna točka hrvatskog gospodarstva upravo vanjski dug. A ono nije predstavljalo izdvojeno stajalište, jer je takav stav izražen u više izvješća i dokumenata financijskih institucija. Na dodatno pogoršanje stanja utjecali su i nepovoljni odnosi tečaja. Od dva postotna boda rasta u odnosu na 2009., slabljenje tečaja eura prema američkom dolaru i švicarskom franku, uzrokovalo je povećanje inozemnog duga za oko 0,9 milijardi eura. Navedena je pojava najviše pogodila sektor poduzeća (zbog visine njihova zaduženja), no gledajući po ukupnoj vrijednosti promjene najviše su pogođene poslovne banke (zbog visokog udjela švicarskog franka) i središnja država (13,2% javnog duga denominirano je u američkim dolarima).

Također, problematika uvozne ovisnosti, kao usko povezana s niskom konkurentnošću nacionalnih proizvoda, nametnula je osvrt i na proces pretvorbe i privatizacije, koji se počeo odvijati upravo u ratnom i poratnom razdoblju, neposredno nakon osamostaljenja u drugoj polovici devedesetih. Privatizacija je bila okarakterizirana političko-proračunskim razlozima njezine provedbe, nedostatkom jakog pravnog fundamenta, nepristranošću sudstva, netransparentnošću. Kao što

³⁴ Državni zavod za statistiku: Statističke informacije 2010., Zagreb, 2010., str.44

³⁵ U navedenom razdoblju jedino je 1999. zabilježena negativna stopa rasta BDP-a (-0.9%), što je bio rezultat bankarske krize i rebalansa proračuna (prilikom čega je fiskalna politika prestala davati podršku antiinflacijskom programu) iz 1998. (Izvor: Babić, M. (2006) Iz dezinflacije u zaduženost, Zagreb, Binoza press, str. 15.)

³⁶ World Bank: Izvješće o konvergenciji Hrvatske s EU: Ostvarivanje i održavanje viših stopa gospodarskog rasta, Izvješće br. 48879- HR, 2009., str. 9.

³⁷ HNB, Godišnje izvješće 2010., Zagreb, lipanj 2011., str. 12

Račić i Cvijanović³⁸ naglašavaju, umjesto da su se rezultati ogledali u povećanju profitabilnosti i poboljšanju menadžmenta, došlo je do redistribucije dobara, i to u uskom krugu odabranih pojedinaca (naposljetku su dva glavna vlasnika privatiziranih poduzeća bili ili uska elita domaćih dioničara ili državni i poludržavni fondovi).

Tijekom ekonomske krize, u više-manje svim državama, zabilježena je kontrakcija izvoza i uvoza. Kako se domaći izvoz prvenstveno bazirao na izvozu usluga, zabrinjavajući je podatak da je tijekom 2011. ukupan izvoz robe i usluga pao, unatoč pozitivno ocijenjenoj turističkoj sezoni.

Nadalje, u 2008. bila je ostvarena visoka stopa zaposlenosti, koja je iznosila 44,4%, odnosno bila je viša u usporedbi s prethodnim godinama. Tijekom 2009. došlo je do smanjenja zaposlenosti za 4,1 postotnih poena, odnosno nestalo je svako dvadeset i peto radno mjesto. U zadnjem kvartalu 2009. za svaki postotni bod pada BDP-a formalna se zaposlenost na godišnjoj razini smanjila za 0.86%. Porast nezaposlenosti je posebno pogodila dobnu skupinu od 15 do 34 godine, odnosno upravo mladi naraštaj koji neposredno nakon završetka formalnog obrazovanja ne posjeduje još praktično iskustvo te se nerijetko prema njima postupa prema principu da zadnji zaposleni prvi postaje nezaposlenim. Shodno podacima dostupnim na Eurostatu (za treći kvartal 2011.) Hrvatska je zauzela treće mjesto po visini stope nezaposlenosti mladih (34.5%), odmah iza Grčke (45,8%) i Španjolske (47,8%)³⁹.

Što se tiče leasinga, aktivni ugovori iz 2008. godine bilježili su porast u broju i vrijednosti prema svim objektima leasinga, a najveći udio je bio u broju aktivnih ugovora (70,4%) koji se odnosio na osobne automobile. Potom su slijedili ugovori o leasingu gospodarskih vozila s udjelom od 17,4% te strojevi i oprema koji su činili 9,3% ukupnog broja aktivnih ugovora. Također je najveći postotni porast vrijednosti aktivnih ugovora u odnosu na godinu prije bilježio porast ugovora o leasingu plovila, dok se povećanje vrijednosti aktivnih ugovora bilježilo i kod ugovora o leasingu osobnih automobila, gospodarskih vozila, kao i nekretnina.

Tvrtke koje su se u Hrvatskoj bavile leasingom bile su teško pogođene krizom i premda je nekima od njih poboljšanje poslovanja u narednim godinama budilo optimizam, ukupna industrija je svih prijašnjih godina bila u silaznom trendu. I to

³⁸ Račić, D. i Cvijanović, V. (2004) Hrvatska na putu u Europsku uniju, Ekonomski institut Zagreb, Zagreb, str. 426.-459.

³⁹

[http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:Youth_unemployment_rates,_2008-2011Q3,_\(%25\).png&fi letimestamp=20120127135533#fi lelinks](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:Youth_unemployment_rates,_2008-2011Q3,_(%25).png&fi letimestamp=20120127135533#fi lelinks)

velikom. Interes za leasing ponajprije ovisi o kretanjima na tržištu robe i usluga koje trenutačno opada. Osjećao se veći oprez klijenata prema novim mogućim zaduženjima, kao i povećan stupanj opreznosti svih sudionika financijskog tržišta. Prema 2009. godini, leasing vozila je u 2010. bilježio značajan pad, smanjio se gotovo trećinu.

Potom je važno reći kako je imovina hrvatskog financijskog sektora krajem 2011. godine u odnosu na kraj 2010. godine porasla za 4% i dosegla oko 540 milijardi kuna ili oko 72 milijarde eura. Prema podacima Hrvatske narodne banke (HNB), banke i stambene štedionice u ukupnoj imovini financijskog sektora imale su udjel od 77,06% (416 milijardi kuna) što je daljnje povećanje u odnosu na kraj 2010. godine kada su zauzimale 76,71%. Nebankovnom sektoru, prema podacima Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (HANFA), čija je ukupna imovina krajem 2011. godine iznosila oko 124 milijarde kuna, pripadalo je 22,94% ukupne imovine, što je povećanje za 3 milijarde kuna, odnosno 2,5% u odnosu na kraj 2010. godine⁴⁰.

Glavni uzroci rasta bili su povećanje imovine pod upravljanjem mirovinskih fondova za 13% te rast aktive osiguravajućih društava za 6,5%. Tako se nakon treće godine krize udio leasing društva u ukupnom financijskom sektoru smanjio sa 7% na 4,8% te je leasing, s padom većim od 7,5%, bio četvrta od industrija po veličini u segmentu nebankovnog sektora. Nakon pada vrijednosti novozaključenih ugovora za 27,55% u 2010. godini, leasing tržište u 2011. godini, samo s 5,767 milijardi kuna novozaključenih ugovora, i dalje je bilježio neznatni pad od 3% vrijednosti novozaključenih ugovora u odnosu na kraj 2010. godine. Posljedica toga je daljnje smanjenje ukupne aktive 25 aktivnih leasing društava za 7,62% na 26 milijardi kuna na kraju 2011. godine⁴¹.

Krajem 2011. godine u portfelju leasing društava ukupno je bilo aktivno oko 139.000 ugovora, od toga se 31% odnosilo na operativni leasing, 65% na financijski leasing te još oko 4% na ugovore o zajmu. U strukturi vrijednosti portfelja leasing industrije pored pada vrijednosti zajma, najveći pad bilježio je operativni leasing, za 19% u odnosu na 2010. godinu.

⁴⁰ HANFA, <http://www.hanfa.hr/registar/15/leasing-drustva>

⁴¹ Tržište Leasinga u padu 40%, najgore nekretnine, <http://www.vecernji.hr/osobne-financije/trziste-leasinga-u-padu-40-najgore-nekretnine-202776>

Važno je naglasiti da se do današnjeg dana leasing industrija nije u potpunosti oporavila i došla na stanje prije krize.

7. ZAKLJUČAK

Može se reći kako je osnovni cilj svakog poslovnog subjekta s jedne strane biti konkurentan, pratiti trendove i udovoljiti zahtjevnom tržištu, a s druge strane u suvremenim uvjetima nelikvidnosti i nesolventnosti osiguranti stabilno financijsko poslovanje. Stoga, u uvjetima nedostatka vlastitih izvora sredstva, nedovoljno povoljnih bankarskih kredita te složene procedure i zahtjevne dokumentacije za dobivanje kredita leasing aranžman predstavlja jednostavniji, brži i fleksibilniji način nabave potrebne imovine. Ovaj oblik srednjoročnog odnosno dugoročnog financiranja nabave imovine prvenstveno se temelji na korištenju, a ne posjedovanju imovine koja je predmet leasinga.

Kako je u radu rečeno, poslovi leasinga se klasificiraju na: financijski leasing i operativni leasing, a u radu su prezentirani računovodstveni i porezni aspekti obaju vrsta leasinga iz čega se mogu zaključiti bitne razlike između navedene dvije vrste leasinga, kao i njihove prednosti i nedostaci.

Iz navedenog proizlazi kako je u računovodstvenom smislu financijski leasing jednak kupnji na kredit, dok je operativni leasing jednak najmu. Jedna od prednosti operativnog leasinga je i što korisnik leasinga ne snosi rizik zastarijevanja sredstva. Iduća razlika, a koja se može identificirati kao prednost financijskog leasinga je što primatelj leasinga nakon isteka ugovora o leasingu, stječe pravno vlasništvo nad predmetom leasinga, jer se tijekom ugovorenog razdoblja otplaćuje gotovo čitava vrijednost predmeta leasinga. S druge strane, kod operativnog leasinga, iako primatelj otplati gotovo čitavu vrijednost predmeta leasinga, on ne postaje vlasnikom predmeta leasinga, predmet leasinga ostaje u vlasništvu davatelja leasinga za cijelo vrijeme trajanja ugovora o leasingu.

Porezne aspekte leasinga razmatrani su sa stajališta poreza na dodanu vrijednost i sa stajališta poreza na dobitak. Sa stajališta poreza na dodanu vrijednost kod financijskog leasinga obveza za porez na dodanu vrijednost za isporučeno dobro kod davatelja leasinga nastaje u trenutnu isporuke predmeta leasinga, a primatelj leasinga u tom trenutku stječe pravo na odbitak obračunanog poreza. Kod operativnog leasinga obveza za porez na dodanu vrijednost kod davatelja leasinga nastaje u razdoblju kada je usluga obavljena, a primatelj leasinga u istom razdoblju stječe pravo na pretporez. Sa stajališta korisnika leasinga koji je obveznik PDV-a, s

motrišta PDV-a povoljniji oblik financiranja je financijski leasing, jer kod njega korisnik može odbiti pretporez na početku razdoblja leasinga na ukupnu vrijednost predmeta leasinga. Kod operativnog leasinga korisnik dobiva mjesečne račune za najmaninu, te si na temelju tih računa priznaje pretporez. No, ovaj se pretporez ne može koristiti kod nabave osobnih automobila i drugih sredstava koji se koriste za osobni prijevoz.

Nadalje, sa stajšta poreza na dobitak kod financijskog leasinga primatelj leasinga u porezno priznate troškove priznaje troškove kamata i trošak amortizacije sredstva koje je predmet ugovora o leasingu, a kod operativnog leasinga priznaje trošak najamnine prema primljenom računu od davatelja leasinga. Prema tome, ovdje je financijski leasing opet u prednosti, jer putem amortizacijske stope korisnik leasinga može utjecati na rashode odnosno na smanjenje poreza na dobitak u određenom poreznom razdoblju, ukoliko mu to odgovara.

U konačnici je prikazano i kako je posljednja velika gospodarska kriza utjecala i na tržište leasinga, koje se u 2009. Godini značajno srušilo te se do današnjeg dana nije u potpunosti oporavilo.

LITERATURA

Knjige:

1. Babić, M., *Iz dezinflacije u zaduženost*, Zagreb, Binoza press, 2006.
2. Braovac, I. i M. Jurić *Leasing u teoriji i praksi*, Zagreb, Poslovni zbornik, 2009.
3. Brkanić, V., A. Franjić i B. Suhina, *Priručnik o amortizaciji i lizingu*, Zagreb, Savez računovodstvenih i financijskih radnika Hrvatske, 1990.
4. Brkanić, V., *Optimalizacija bilančne strukture*, Zagreb, RRiF plus, 2002.
5. Cinotti, K., *Leasing u praksi*, Zagreb, Centar za računovodstvo i financije, 2005.
6. Orsag, S., *Vrijednosni papiri, Investicije i instrumenti financiranja*, Sarajevo, Revicon, 2011.
7. Štahan, M. et.al., *Računovodstvo trgovačkih društava*, Zagreb, TEB – poslovno savjetovanje d.o.o., 2010.
8. Urukalović, D. et al., *Leasing*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2003.

Članci:

9. Brežanski, J., „Ugovor o leasingu – novo zakonsko uređenje“, *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, Vol. 29 No. 1., 2008., pp. 615-642
10. Brkanić Pongračić, S., „Model za donošenje odluke o načinu financiranja nabave investicijskih dobara“, *Računovodstvo, revizija i financije*, 10/11., 2011., pp. 127-135 , <http://www.rrif.hr/clanak-13596.html>
11. Cinotti, K., „Leasing“, *Računovodstvo i porezi u praksi*, 11/2003. pp. 24-29.
12. Crnjac Milić, D. „Analitički pristup financiranju dugotrajne imovine putem leasinga“, stručni rad, Osijek, Elektrotehnički fakultet, 2014. file:///C:/Users/Gost/Downloads/43_47_Crnjac.pdf
13. Horvat Jurjec, K. „Računovodstvo financijskog leasinga (najma)“, *Računovodstvo, revizija i financije*, 6/12, 2012., pp.22-28, str. 23
14. Jelić, M. „Leasing i njegovi pravni aspekti“, *Pravnik*, br.2/1995.
15. Račić, D. i Cvijanović, V., „Hrvatska na putu u Europsku uniju“, Ekonomski institut Zagreb, Zagreb, 2004., str. 426.-459.

Ostalo:

16. Zakon o leasingu, Narodne novine br. 141/13
17. Zakon o porezu na dobit 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13
18. Državni zavod za statistiku: Statističke informacije 2010., Zagreb, 2010.
19. HNB, Godišnje izvješće 2010., Zagreb, lipanj 2011.
20. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja, NN30/08, 58/11.
21. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja, NN 140/06.
22. World Bank: Izvješće o konvergenciji Hrvatske s EU: Ostvarivanje i održavanje viših stopa gospodarskog rasta, Izvješće br. 48879- HR, 2009.
23. HANFA, <http://www.hanfa.hr/registar/15/leasing-drustva>
24. Obračunsko održavanje, http://www2.hr.porschebank.at/full_service_leasing/obra_unsko_odr_avanje
25. Od faraona, preko ergela konja do financijskog i operativnog leasinga, <http://www.poslovni.hr/trzista/od-faraona-preko-ergela-konja-do-financijskog-i-operativnog-leasinga-78554>
26. Računovodstvo – revizija, Nacrt novog MRS-a 17 – najmovi, <http://www.fircon.biz/tiskana-izdanja/rujan-2014>
27. Tržište Leasinga u padu 40%, najgore nekretnine, <http://www.vecernji.hr/osobne-financije/trziste-leasinga-u-padu-40-najgore-nekretnine-202776>
28. [http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:YOUTH_unemployment_rates,_2008-2011Q3,_\(%25\).png&filetimestamp=20120127135533#filelinks](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:YOUTH_unemployment_rates,_2008-2011Q3,_(%25).png&filetimestamp=20120127135533#filelinks)